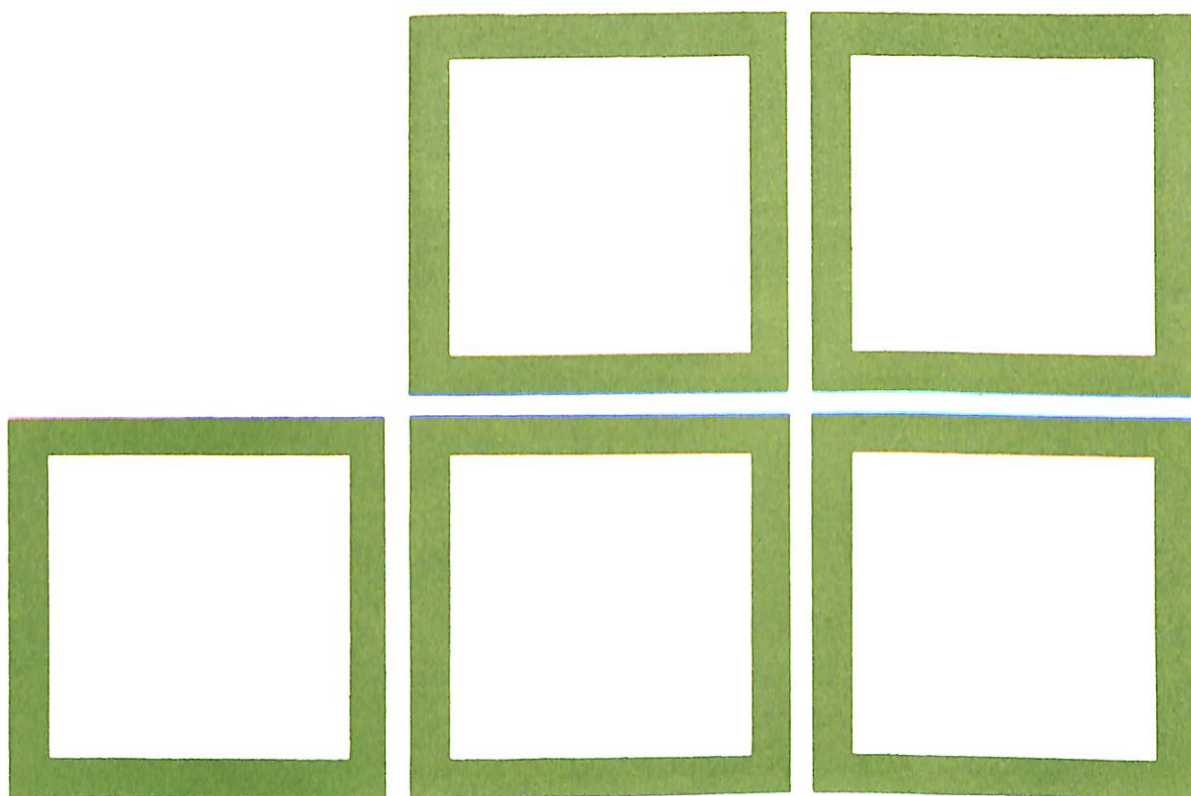
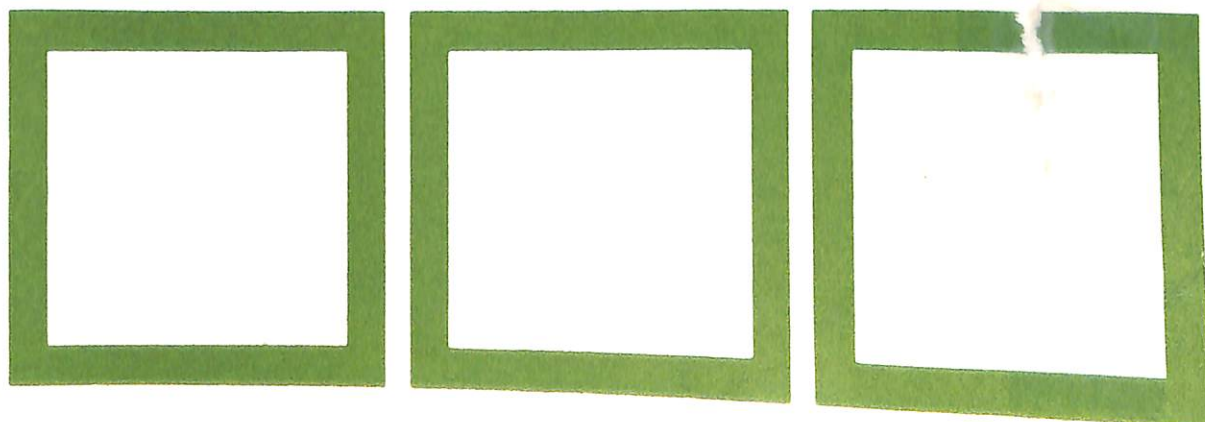

ZOP-LJUBLJANA, p.o.
LJUBLJANA, TITOVA 118

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE
KOČEVJE
REVITALIZACIJA OBČINE KOČEVJE
I. faza
OPREDELITEV PROBLEMOV IN RAZVOJNIH CILJEV

05% 338.2 ; 338.43.001.2 : 007 : 312.8 : 314 : (497.12 Kočevsko);
(083.9) 338

6. gospodarski razvoj, razvojne politike, analiza gospodarstva,
kmetijstvo, informacijski sistem, uspeševanje, izboljševanje
gospodarstva, kava pristave

razpisna ali na voljo I. del

IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE
KOČEVJE
REVITALIZACIJA OBČINE KOČEVJE
I. faza
OPREDELITEV PROBLEMOV IN RAZVOJNIH CILJEV

Naročnik: **IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE KOČEVJE**

Predmet pogodbe:

REVITALIZACIJA OBČINE KOČEVJE

1. faza:

OPREDELITEV PROBLEMOV IN RAZVOJNIH CILJEV

Izdelali: Milan HUDNIK, dipl.oec., ZOP-LJUBLJANA
Alojz ČETINA, prof.dr., BF-VTOZD Agronomija
Rudolf ROME, dipl.ing.agr., ZOP-LJUBLJANA
Breda ŽUN, dipl.ing.arh, Zavod za planiranje,
Ljubljana
Lojze ČAMPA, dipl.ing., Institut za gozdno in
lesno gospodarstvo
Jerca TOMŠIČ, dipl.ing.agr., BF-VTOZD Agronomija
Dušan KRESAL, dipl.ing.agr., BF-VTOZD Agronomija
F

Vodja projekta

Milan HUDNIK, dipl.oec.

Izdelano v 33 izvodih, od katerih prejme naročnik 25 izvodov,
izvajalec pa 8 izvodov.

Ljubljana, maj 1988

V s e b i n a

	Stran
NAMESTO UVODA	1
1. METODOLOŠKI PRISTOP IN VIRI INFORMACIJ	2
2. PROUČEVANE PANOGI IN PODROČJA	3
3. ODKRIVANJE RAZVOJNIH PROBLEMOV OBČINE	5
31. Analiza uspešnosti občinskega gospodarstva in razvojni plan do leta 1990	7
311. Primarjalna analiza občinskega gospodarstva ...	7
312. Analiza uspešnosti proučevanih OZD	10
3121. Industrija, gradbeništvo	10
3122. Transport, turizem, gostinstvo, trgovina .	12
3123. Obrt in osebne storitve	13
3124. Opis problemov po proučevanih OZD	14
3125. Kmetijstvo	23
3126. Gozdarstvo	28
313. Ljudje in potrebna infrastruktura	34
314. Prostorski razvoj občine Kočevje	40
32. Razvojni cilji občine Kočevje (1986-1990)	48
4. PREDLAGANI RAZVOJNI CILJI OBČINE KOČEVJE	50
5. PRILOGE: PREGLEDNICE 1 - 18 VIRI IN LITERATURA	

SEZNAM TABEL

1. Seznam OZD v občini Kočevje
2. Uspešnost občine Kočevje primerjalno z drugimi občinami SR Slovenije (1975 - 1986)
3. Delež posameznih panog v družbenem proizvodu občine Kočevje (1983 - 1987)
4. Delež občinskega gospodarstva v gospodarstvu SR Slovenije (1980 - 1986)
5. Stopnja rasti družbenega proizvoda, industrijske proizvodnje, izvoza, uvoza ter zaposlenosti v občini Kočevje in SR Sloveniji (1983 - 1986)
6. Dohodek in akumulacija na zaposlenega v občini glede na povprečje v SR Sloveniji (1980 - 1986)
7. Družbena donosnost in akumulativna sposobnost občine Kočevje glede na SR Slovenijo (1980 - 1986)
8. Primerjava rezultatov poslovanja posameznih panog s povprečjem SR Slovenije za leto 1986
9. Delež OZD v industriji občine Kočevje v letih 1986, 1987
10. Gibanje števila prebivalstva pa KS v letih 1971 - 1987
11. Gostota prebivalstva po krajevnih skupnostih za leto 1987
12. Starostna struktura prebivalcev po krajevnih skupnostih
13. Zaposleni po stopnji strokovne izobrazbe v SR Sloveniji in občini Kočevje - 1981
14. Zaposleni po panogah, spolu in stopnji strokovne izobrazbe
15. Osnovno solsko izobraževanje glede na tip šole ter število učencev in oddelkov
16. Kapaciteta v zdravstvenih postajah na izvenmestnem območju
17. Kategorizacija zemljiše občine Kočevje v letu 1983
18. Seznam krajevnih skupnosti s centri v občini Kočevje

Namesto uvoda

1

BODOČNOST KOČEVSKÉ, ČE TRENDI RAZVOJA NE BODO SPREMENJENI

Dosedanji demografski trendi vključno z opuščanjem kmetovanja in zarastanja kmetijskih zemljišč vodijo do zaključka, da bo prostor Kočevske v celoti zaraščen razen na urabaniziranem območju. To pomeni, da bo okoli leta 2000 zaraščenih z gozdom najmanj 90 % površine občine.

Kljub večanju gozdov in prostora v zaraščanju bosta proizvodnja in ekonomičnost gozdarstva še manjši kot doslej. Vzporedno se bo manjšalo prebivalstvo izven urbanega območja: iz dosedanjih okoli 3700 jih bo ostalo le okoli 1000. Praznila se bodo tudi stara in avtohtona naselja.

Divjad - predvsem rastlinojeda, to je velika divjad - se bo razmnožila preko vseh meja in bo stalno naselila celoten prostor.

Pokrajina bo postala kompleks z ljudmi redko poseljene divjine, polne divjadi in bo v naslednjih desetletjih deležna večjih težko predvidljivih sprememb zaradi stalnega prilagajanja in vzpostavljanja naravnega ravnotežja.

S tem bo to območje prenehalo biti rezervat za proizvodnjo hrane - mesa in mleka - za Ljubljano, onemogočen bo razvoj turizma, lahko pa postane rezervat brezdomcev in ljudi iz družbenega dna.

V mestu Kočevje se bo število in gostota prebivalcev se povečala kar bo dodatno poslabšalo življenjske razmere.

Če hitro gospodarstvo ustvari le toliko akumulacij, da pokrije izgube. Ostanek akumulacije je enak tistemu, ki ga ustvari uspešna delovna organizacija s 100 zaposlenimi npr. v Ljubljani. Sredstev ni niti za preživetje, da o razvoju sploh ne govorimo.

Zaradi pomanjkanja sredstev bo obstoječa infrastruktura mesta slabo vzdrževana. življenjske razmere v mestu se bodo slabšale. Visoko kvalificiran kader se bo odselil izven občine in ostali bodo ljudje nesposobni spremeniti razmere na bolje.

Opisan scenarij razvojne občine se nikakor ne sme uresničiti. že naročilo za izdelavo študije razvoja Kočevje priča o pripravljenosti odgovornih ljudi v občini in republiki, da se razmere izboljšajo. V razgovorih z vodilnimi delavci občinske uprave in gospodarstva smo zasledili zmerni optimizem, predvsem pa voljo za aktivno sodelovanje pri spreminjanju stanja in zagotavljanju boljših pogojev za razvoj.

1. METODOLOŠKI PRISTOP IN VIRI INFORMACIJ

Z metodologijo dela, programom dela in organiziranjem projektne naloge smo naročnika in izvajalce seznanili že decembra 1987 (glej gradivo ZOP - Program dela izvedbe projektne naloge december 1987).

Osnovni koraki pri izdelavi projektne naloge so:

- analiza problemov in vzrokov za sedanje stanje občine Kočevje
- opredelitev razvojnih ciljev
- snovanje rešitev
- oblikovanje programa ukrepov.

Reševanje problemov po metodologiji systemskega inženiringa predstavlja proces, v katerem probleme rešujemo stopenjsko.

Projektna naloga sodi v 1. fazo dela - predstudijo.

Viri informacij:

Osnovni vir informacij so pisna gradiva, ki navedena na zaključku naloge - predvsem tabele in prikazi gospodarskega stanja občine, srednjeročni in dolgoročni plani občine in organizacij, elaborati in studije za posamezna področja, zgodovinsko-etnološki topografski podatki občine.

Najboljši vir informacij so intervjuji z vodilnimi delavci proučevanih organizacij, strokovnimi službami občine, člani izvršnega sveta občine.

Neformalne razgovore smo opravili tudi z občani Kočevja po slučajnostnem izboru - kmetje, obrtniki, kmetijski pospeševalec, gostinski delavci, gozdarski inženir, socialna delavka, lovec itd.

2. PROUČEVANE PANOGE IN PODROČJA

Probleme z vzroki in posledicami smo proučevali v naslednjih gospodarskih panogah občine Kočevje:

- industrija
- kmetijstvo
- gozdarstvo
- gradbeništvo
- promet in zveze
- trgovina
- gostinstvo in turizem
- obrt in osebne storitve.

Po pregledu osnovnih kazalnikov poslovanja posameznih OZD smo ugotovili, da izbor proučevanih OZD znotraj panog ne sme temeljiti na velikosti in uspešnosti (poslovnih rezultatih). Zato je bilo potrebno vzorec proučevanih organizacij povečati. Obiskali in proučili smo naslednje organizacije:

- INDUSTRIJA:

- . Slovenijales - LIK Kočevje - lesna industrija
- . Oprema - lesna, tekstilna industrija
- . Melamin - kemična industrija
- . Itas - kovinsko predelovalna industrija
- . Inkop - kovinsko predelovalna industrija
- . Kovinar - kovinsko predelovalna industrija
- . Tekstilana - tekstilno predelovalna industrija
- . Trikon - tekstilno predelovalna industrija
- . Kočevski tisk - grafična industrija

- KMETIJSTVO:

- . Kmetijsko gospodarstvo Kočevje

- GOZDARSTVO:

- . Gozdno gospodarstvo Kočevje

- GRADBENIŠTVO

- . Zidar, Kočevje
- . Oprema - obrtne storitve za gradbeništvo
- . Kovinar - obrtne storitve za gradbeništvo

- PROMET IN ZVEZE

- . Avto Kočevje

- TRGOVINA

- . NAMA, Ljubljana - TOZD NAMA Kočevje
- . Mercator Ljubljana - TOZD Trgopromet

- GOSTINSTVO, TURIZEM
  - . Hotel Fugled
  - . Oprema - gostinstvo

- OBRT IN OSEBNE STORITVE

Obrt, organizirano v družbenem sektorju, obravnavamo pod industrijo in gradbeništvo (Oprema, Kovinar). Opravili smo tudi razgovor z zasebnim obrtnikom lesne stroke.

Poleg navedenih organizacij smo proučili tudi prostorske in demografske probleme občine Kočevje.

Ostale dejavnosti smo analizirali na osnovi podatkov, ki so jih posredovale strokovne službe občine.

V seznamu panog in organizacij v Kočevju niso vključene organizacije, ki delajo na zaprtem območju (JNA). Glej preglednico 1.

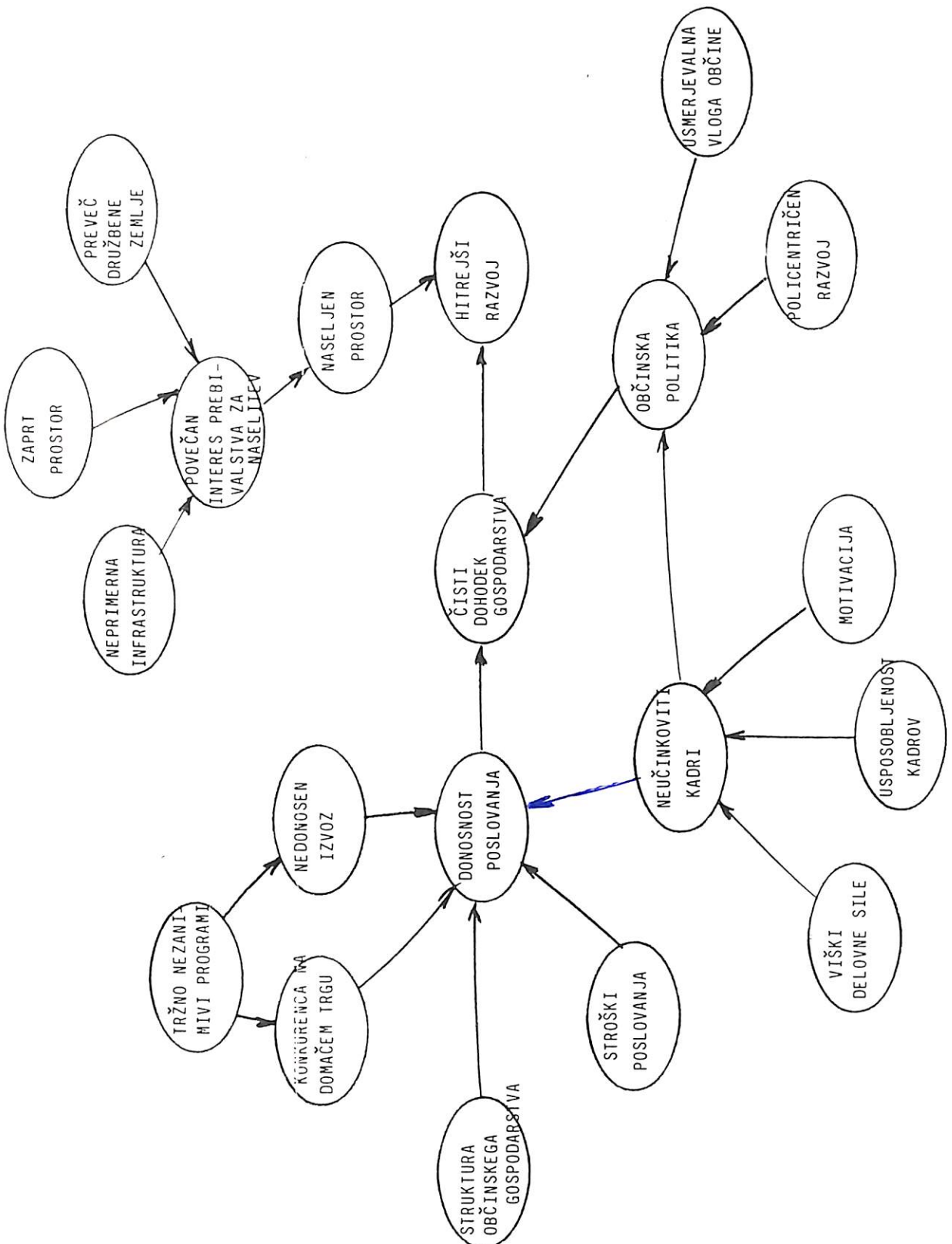
3. ODKRIVANJE RAZVOJNIH PROBLEMOV OBČINE

Pri proučevanju razvojnih problemov občine Kočevje smo spoznali, da je potrebno posebno pozornost posvetiti gospodarstvu, poseljevanju krajine in človeškim zmogljivostim. Zato smo razdelili proučevane probleme na omenjene tri skupine, ki so med seboj tesno vzročno posledično povezani, kar je prikazano na preglednici.

Zaradi medsebojne odvisnosti bo potrebno reševati te probleme istočasno tako, da rešitev enega izmed njih ne bi povzročila dodatne probleme na ostalih področjih.

PROBLEMI OBČINE KOŠEVJE IN VZROČNO-POSLEDIČNE POVEZAVE

31. ANALIZA USPEŠNOSTI OBČINSKEGA GOSPODARSTVA IN RAZVOJNI PLAN DO LETA 1990

311. Analiza uspešnosti gospodarstva kot celote

Občina Kočevje je s 765 km² druga največja slovenska občina po površini. šteje 18.800 prebivalcev.

Uspešnost in učinkovitost gospodarstva občine Kočevje je nezadovoljiva in ne omogoča normalen razvoj občine in kvalitetnega življenja prebivalstvu.

Za občino so značilni naslednji problemi:

- občina glede na družbeni proizvod in dohodek na prebivalca nazaduje že 10 let (od 27. do 34. mesta v SRS). Enako velja za delež družbenega proizvoda občine v družbenem proizvodu SRS (od 1 % v letu 1975 do 0,87 % v letu 1985),
- realno je družbeni proizvod v letu 1987 glede na leto 1986 nazadoval za 4,3 %
- v primerjavi s povprečjem SRS je dohodek na zaposlenega v občini v letu 1986 za 30 % nižji. Enako velja za stopnjo akumulativne sposobnosti,
- delež posameznih panog v družbenem proizvodu je neprimeren, saj predstavlja industrija z rudarstvom 46 %, terciarne dejavnosti imajo relativno nizek delež (npr. gostinstvo in turizem 0,9 %),
- delež občinske akumulacije v akumulaciji SRS stalno pada od 1,1 % v letu 1984, na 0,54 v letu 1986,
- v letu 1987 je občinsko gospodarstvo ustvarilo 3,1 milijarde akumulacije (samo 43 % več kot prejšnje leto) in 2,5 milijarde izgub (180 % več kot leta 1986),
- oprema je v večini organizacij zastarela in visoko amortizirana (od 70 - 95 %). Povprečna odpisanost opreme v letu 1987 je 74,3 %
- večina industrijskih obratov je skoncentrirana v mestu Kočevju, v ostalih krajevnih skupnostih je le nekaj manjših obratov,
- delovna sila je nizko produktivna. V večini organizacij so prisotni ekonomski viški delovne sile. Zaposlenost v občini je v letu 1987 porasla za 2,1 % glede na leto 1987 od tega v gospodarstvu za 1,8 % in v industriji za 4,8 %
- programi so tržno nezanimivi,
- zasedenost proizvodnih kapacitet je manjša od načrtovane,
- prevelik delež zaposlenih v sekundaru (62 %)
- pri financiranju poslovanja prevladujejo kratkoročni viri.

Osnovni primerjalni podatki občinskega gospodarstva v SRS so prikazani v preglednicah od 2 do 8:

- Položaj občine Kočevje primerjalno z ostalimi manj razvitimi občinami v SRS je še slabši kot kaže tabela 2. Občina Kočevje ima zelo malo "sive ekonomije" v kmetijstvu, vrtničkarstvu in drobnih obrti. Večina zemlje je v družbeni lasti (85 %), v drugih občinah je odstotek obratno. Tako je osebni standard prebivalstva občine nižji kot kažejo statistični podatki.

Delež zaposlenih občine v gospodarstvu SRS je 1 % in je približno na ravni deleža družbenega proizvoda (preglednica 4), delež dohodka pa se stalno zmanjšuje od 1 % v letu 1984 na 0,7 % v letu 1986. Še slabša je slika pri akumulaciji, kjer je delež za polovico manjši (0,5 %) kot je pri družbenem proizvodu in zaposlenih. Ta delež se vsako leto zmanjšuje za 25 do 35 %.

Negativne trende kaže tudi preglednica 5. Družbeni proizvod v občini nazaduje saj je bila stopnja DP v letu 1984 + 9,8 v letu 1986 pa - 3,1. V istem letu beleži SRS 6,5 % rast DP. Družbeni proizvod v občini pada na račun neindustrijskih dejavnosti, saj dosega industrija pozitivno rast (+ 3,9 % v letu 1986). To je razvidno iz preglednice 3, kjer se delež industrije v DP občine povečuje od 43,9 % v letu 1985 na 46,4 % v letu 1987. Največji padec je doživelo kmetijstvo, ki je imelo v letu 1983 8 % delež v letu 1987 pa le še 2,8 %. Ugoden je trend deleža v gozdarstvu, ki je porastel od 4,5 % v letu 1985 na 8,8 % v letu 1987. Porast deleža gospodarstva je pomemben zaradi komparativnih prednosti. Promet in zveze prikazujejo nerealen delež v DP, ker so vanj vključene tudi organizacije, ki se ukvarjajo s prometom samo v zvezi s osnovno dejavnostjo (npr. Zidar, Melamin). Delež čiste prometne dejavnosti (Avto Kočevje) v DP je približno 10 % v letu 1987.

Obrt in osebne storitve so rahlo povečale delež v DP iz 5,1 % na 5,4 % v letu 1987 in se približale republiškem povprečju, ki je bilo v letu 1986 6 %. Delež obrti v družbenem proizvodu SRS naj bi se do leta 1990 podvojil, kar velja tudi za Kočevje.

Glede na komparativne prednosti sta gostinstvo in turizem zastopanja v DP s prenizkim deležem (v letu 1987 komaj 0,9 %).

- Dohodek na zaposlenega je nižji od povprečja SRS razen v letih 1983 in 1984 (preglednica 6). Zaskrbljujoč je trend padanja dohodka predvsem v zadnjih treh letih, ko ne dosega niti dve tretjini slovenskega povprečja. Še slabša je podoba pri akumulaciji na delavca, ki v letu 1986 dosega komaj 53 % slovenskega povprečja. Prikazani rezultati niso samo posledica absolutno nizkega dohodka in akumulacije temveč tudi prezaposlenosti v industriji, kjer ugotavljamo najmanj 15 % presežkov delovne sile. Rezultati so podobni tudi po posameznih panogah gospodarstva (glej preglednico 8), kjer je bilo edino gradbeništvo nad republiškim povprečjem v letu 1986.

- Nekoliko ugodnejša je primerjava dohodka na povprečno uporabljena poslovna sredstva, ki presega republiško povprečje za 10 % v letu 1986. To je predvsem posledica manjšega deleža osnovnih sredstev v uporabljenih sredstvih za gospodarjenje (preglednica 7).

312. ANALIZA USPEŠNOSTI PROUČEVANIH OZD

3121. INDUSTRIJA IN GRADBENIŠTVO

- delež industrije z gradbeništvom v družbenem proizvodu občine je 50 % v letu 1987
- delež zaposlenih v industriji in gradbeništvu v skupnem številu zaposlenih občine je 57 % (3402 zaposlena) (glej tabelo 9 - Industrija v občini Kočevje)
- največji delež v industriji ima kovinsko predelovalna industrija s 30 % od tega ITAS 24 %, sledi lesna industrija s 26 % od tega je največji delež LIK-a z 21 %. Kemična industrija (Melamin) je udeležena v industriji z 21 %
- tudi po številu zaposlenih je na prvem mestu v industriji kovinsko predelovalna industrija s 33 %, sledi ji tekstilna z 28 % in lesna industrija s 27,5 %. 11 % delavcev v kemični industriji ustvari kar 21 % vrednosti kočevske industrije. V tekstilni industriji 28 % delavcev ustvari samo 21 % vrednosti skupne proizvodnje
- podobna slika se kaže v doseženi akumulaciji. Na prvem mestu je Melamin, ki je z 810 mio din ustvaril kar 26 % akumulacije občine Kočevje, sledi mu Oprema s 16 % in ITAS s 7 %
- najuspešnejši podjetji po poslovnih rezultatih v letu 1987 sta Oprema in Melamin
- z izgubo sta v industriji poslovala v letu 1987 dva TOZD-a LIK-a - 715 mio din. Izgubo so pokrili iz drugih virov sami v delovni organizaciji.

OPIS PROBLEMOV Z VZROKI IN POSLEDICAMI

Probleme smo identificirali in jih opisali po proučevanih delovnih organizacijah. Značilnost obstoječega stanja je, da podobni ali enaki problemi tarejo večino organizacij. Vse ugotovljene probleme smo razporedili v pet osnovnih skupin:

- Razvoj in marketinške strategije
- Upravljanje
- Kadri in motivacija
- Proizvodne kapacitete, inovacije
- Ekonomika in finance
- Ostalo.
- Razvoj in marketinške strategije
  - . proizvodna miselnost prevladuje nad marketinško
  - . proizvodni programi so tržno nezanimivi
  - . na domačem tržišču vlada močna konkurenca, izvoz je dohodkovno nezanimiv
  - . prodajne poti (večinoma preko trgovskih organizacij)
  - . organizacije nimajo pripravljenih tržno atraktivnih programov kot nadomestilo za obstoječe
  - . prodajne službe so neprimerno organizirane in zasedene in premalo aktivne na tržišču
  - . premali poudarek kakovosti in izgledu izdelka

- . pomanjkljive informacije s tržišča
- . prepočasno uvajanje novih programov v proizvodnjo in na tržišče

- Upravljanje
  - . vodilni delavci nimajo dovolj izkušenj in znanj za vodenje
  - . odsotnost timskega dela
  - . razmejitev nalog vodenja in operative
  - . neambicioznost vodilnih delavcev
  - . pozitiven vpliv vodij na sodelavce je premalo prisoten
  - . vodilni se premalo pogovarjajo s sodelavci
  - . cilji organizacijskih enot niso vedno usklajeni s cilji vodstva DO

- Kadri, motivacija
  - . kadrovska struktura (zanje, izkušnje, pripravljenost za doseganje rezultatov)
  - . fluktuacija
  - . odsotnost z dela
  - . tehnološki in ekonomski viški (ocena - cca 600 delavcev)
  - . nestimulativni sistem nagrajevanja
  - . slaba kadrovska politika
  - . premalo zanimanje za dodatno usposabljanje
  - . dodatno usposabljanje naravnano v področja, ki ne prispevajo k učinkovitejšemu gospodarjenju (SLO, DS, družbeno politično usposabljanje)

- Proizvodne kapacitete in inovacije
  - . proizvodne naprave so tehnološko zastarele
  - . odpisanost opreme je od 70 - 90 %
  - . proizvodne kapacitete niso optimalno zasedene
  - . organiziranost proizvodnje in pripravljajalnih služb
  - . obrtniški način proizvodnje tudi tam, kjer so zahteve po industrijskem načinu dela
  - . inovacijske kulture ni
  - . pravilniki o inovacijah nestimulativni
  - . malo koristnih predlogov in inovacij
  - . vodilni premalo vzpodbujajo k inovativnemu delu.

- Ekonomika, finance
  - . nizka ekonomičnost poslovanja
  - . produktivnost delavcev
  - . previsoki fiksni stroški v lastni ceni
  - . visoka režija in ekonomski in tehnološki viški
  - . likvidnost (zaloge, obresti na kratkoročne kredite, nepravčasna plačila kupcev, premala prodaja)
  - . nizka akumulacija ne zagotavlja normalnega razvoja. Akumulacije niso dovolj niti za preživetje

- Ostalo
  - . informacijski sistem je šele v razvoju
  - . samoupravna organiziranost organizacij ne sledi potrebam sodobnega upravljanja

- . občinska skupščina v preteklosti ni odigrala vloge usmerjevalca in vzpodbujevalca industrijske proizvodnje
- . prevelika koncentracija industrije v Kočevju
- . zaprt prostor je posredno vplival na negativno kadrovske politiko organizacij
- . občina ni znala vzpodbuditi interesa organizacij izven občine

3122. TRANSPORT, TURIZEM, GOSTINSTVO, TRGOVINA

- delež čiste transportne dejavnosti (AVTO Kočevje) v družbenem proizvodu občine je 9 %, delež turizma in gostinstva je 0,9 % in trgovine 4,8 % (podatki za leto 1987)
- turizem in gostinstvo sta najslabše razviti panogi v občini. Delež zaposlenih je zadnja leta močno upadel
- za turizem in gostinstvo je značilna velika fluktuacija in nizka kvalifikacijska struktura delavcev (55 % polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev v letu 1985)
- gostinsko podjetje Pugled je po srednjeročnem planu nosilec razvoja, čeprav kadrovske, organizacijske in finančne ni sposobno prevzeti zadane naloge
- poleg hotela C kategorije ima DO še 10 lokalov
- Pugled razpolaga s 65 ležišči. Objekt v Jasnici je v najemu in ne služi gostinski dejavnosti
- edini večji gostinski objekt v zasebni lasti z ležišči je gostišče Kovač v Osilnici s 36 ležišči
- privatnih gostiln in bifejev v občini je 27 od tega v mestu Kočevje 5
- z gostinstvom se ukvarja tudi Oprema - objekt Ob jezeru
- v Kočevju je turistična agencija KOMPAS
- kmečkega turizma ni
- v gostinstvu in turizmu delajo samo organizacije in zasebniki iz občine
- trgovina je koncentrirana predvsem v Kočevju (Mercator, NAMA, zasebne trgovine)
- v občini Kočevje je 9 zasebnih trgovin od tega 5 v Kočevju, po ena pa v Brezovici, Koprivniku, Mlaki in šalki vasi
- veletrgovine v občini Kočevje ni. Z veletrgovino se ukvarja samo Trgopromet - Mercator kot stranska dejavnost

Opis problemov z varoki in posledicami

Večina problemov, opisanih pri industriji velja tudi za transport, gostinstvo, turizem in trgovino (razvoj, kadri, upravljanje, ekonomika). Zato omenjamo samo probleme, ki so se posebej prisotni v gostinstvu in turizmu:

- velika razdrobljenost kapacitet
- negativna občinska politika
- zaprt prostor
- slaba infrastruktura
- nenaseljen prostor izven mesta Kočevja

- pomanjkanje in premalo vzpodbujena privatna iniciativa
- neizkoriščene možnosti turističnih organizacij izven občine
- prenizka kakovost ponudbe in odnosa do gostov

3123. OBRT IN OSEBNE STORITVE

- obrt in osebne storitve so udeležene v družbenem proizvodu s 5,4 %
- obrt je organizirana v družbenem in zasebnem sektorju
- v zasebnem sektorju je 147 obratovalnic (brez gostiln, bifejev in avtoprevoznikov)
- avtoprevoznikov je 88 od tega 48 v Kočevju
- v občini je 58 različnih obrti
- v letu 1986 je bilo v obrti zaposlenih 292 delavcev ali 4,3 % vseh zaposlenih v občini

Opis problemov z vzroki in posledicami

Specifični problemi so naslednji:

- občinska politika v preteklosti ni bila naklonjena obrti davki, zahtevni pogoji za odpiranje poslovalnic)
- neinformiranost občanov o možnostih odpiranja obrti
- družbena klima, ki ni bila naklonjena obrtnikom
- odnos družbenih organizacij do zasebnih obrtnikov kot kooperantov
- premajhno znanje zasebnikov za vodenje obratovalnice (vodenje poslovnih knjig, trženje, nabava surovin)
- obrtniki so poslovno in družabno v občini premalo povezani (obrtna zadruga, obrtni dom)
- delavci so čutili večjo socialno varnost v družbenem kot zasebnem sektorju - velika konjunktura in prezaposlenost družbenih organizacij
- premalo izkoriščene možnosti privabljanja zdomcev in potencialnih obrtnikov izven občine
- v nematerialnih dejavnostih ni zasebnih obrtnikov (npr. intelektualne storitve)
- nekatere obrti so predimenzionirane glede na potrebe (npr. avtoprevozniki), drugih obrti ni
- večjih obratovalnic z več kot pet zaposlenimi je premalo.

3124. OPIS PROBLEMOV PO PROUČEVANIH OZD

ZIDAR: gradbeništvo, 469 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . odpor delavcev do novih programov, upravljanje neučinkovito, delovna organizacija ni nosilka razvoja in oblikovanja razvojnih strategij, prevladujejo TOZD
  - . padec povpraševanje na tržišču na daljši rok, v Sloveniji DO nima večjega poslovnega ugleda, TOZD v RIjeki bolj prilagodljiv kot ostali
  - . premalo zahteven odnos do tržišča na področju gradbeništva, v negradbenem programu tržno zanimivi izdelki vendar neprimerno trženi
- kadri, motivacija
  - . slaba kvalifikacijska struktura, ki se še slabša
  - . primanjkljaj tehničnega in ekonomskega kadra (srednja in višja šola). 1985. leta 14 delavcev z VS in 185 s KV izobrazbo, 1987 - 7 delavcev z VS in 157 s KV izobrazbo
  - . število zaposlenih pada. Prisotni so ekonomski in tehnološki viški delovne sile (najmanj 100 delavcev)
- kapacitete, inovacije
  - . prevelike kapacitete (ljudi in strojev)
  - . inovativna klima (1987 - 1 koristen predlog, 1986 - 6)
  - . razmerje kooperanti - lastno delo 40 - 60 % (kooperanti delajo dohodkovno zanimivejša dela)
- ekonomika, finance
  - . nizek dohodek na delavca, zaključni račun na pozitivni ničli
  - . likvidnostne težave

ITAS - kovinsko predlovalna industrija (oprema in sredstva za transport, skladiščenje sipkega materiala - 876 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . v preteklosti napačna razvojna strategija, nove še niso oblikovane
  - . tržno nezanimivi programi, zapiranje domačega trga, velika konkurenca
  - . prodaja zelo odvisna od trgovine (cestni program)
  - . lastnega razvoja skoraj ni. Razvojni tim zapustil DO
  - . nizka pokritna stopnja izvoza, ki je udeležen s 6 % v celotnem prihodu
  - . upravljanje neučinkovito. V 5 letih se je zamenjalo 6 direktorjev
- kadri, motivacija
  - . slaba kadrovska politika v preteklosti
  - . 40 % je NK in PK delavcev, sposobnih za vodenje in razvoj le 30 delavcev z VS kvalifikacijo

3124. OPIS PROBLEMOV PO PROUČEVANIH OZD

ZIDAR: gradbeništvo, 469 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . odpor delavcev do novih programov, upravljanje neučinkovito, delovna organizacija ni nosilka razvoja in oblikovanja razvojnih strategij, prevladujejo TOZD
  - . padec povpraševanje na tržišču na daljši rok, v Sloveniji DO nima večjega poslovnega ugleda, TOZD v RIjeki bolj prilagodljiv kot ostali
  - . premalo zahteven odnos do tržišča na področju gradbeništva, v negradbenem programu tržno zanimivi izdelki vendar neprimerno trženi
- kadri, motivacija
  - . slaba kvalifikacijska struktura, ki se še slabša
  - . primanjkljaj tehničnega in ekonomskega kadra (srednja in višja šola). 1985. leta 14 delavcev z VS in 185 s KV izobrazbo, 1987 - 7 delavcev z VS in 157 s KV izobrazbo
  - . število zaposlenih pada. Prisotni so ekonomski in tehnološki viški delovne sile (najmanj 100 delavcev)
- kapacitete, inovacije
  - . prevelike kapacitete (ljudi in strojev)
  - . inovativna klima (1987 - 1 koristen predlog, 1986 - 6)
  - . razmerje kooperanti - lastno delo 40 - 60 % (kooperanti delajo dohodkovno zanimivejša dela)
- ekonomika, finance
  - . nizek dohodek na delavca, zaključni račun na pozitivni ničli
  - . likvidnostne težave

ITAS - kovinsko predlovalna industrija (oprema in sredstva za transport, skladiščenje sipkega materiala - 876 zaposlenih)

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . v preteklosti napačna razvojna strategija, nove še niso oblikovane
  - . tržno nezanimivi programi, zapiranje domačega trga, velika konkurenca
  - . prodaja zelo odvisna od trgovine (cestni program)
  - . lastnega razvoja skoraj ni. Razvojni tim zapustil DO
  - . nizka pokritna stopnja izvoza, ki je udeležen s 6 % v celotnem prihodu
  - . upravljanje neučinkovito. V 5 letih se je zamenjalo 6 direktorjev
- kadri, motivacija
  - . slaba kadrovska politika v preteklosti
  - . 40 % je NK in PK delavcev, sposobnih za vodenje in razvoj le 30 delavcev z VS kvalifikacijo

- . velika fluktuacija (11 % letno)
  - . tehnološki in ekonomski viški (cca 190 delavcev). Veliko invalidov - 120
  - . visoka povprečna starost kolektiva - 44 let
  - . neprimeren sistem nagrajevanja - uravnilovka, ni interesa za dodatno usposabljanje
  - . primanjkuje znanj o vodenju. Projektno in timsko delo zanemarjeno
- kapacitete, inovacije
    - . kapacitete neizkoriščene
    - . inovacij je malo. Slaba inovacijska kultura
  - ekonomika, finance
    - . preveč kratkoročnih virov za pokrivanje finančnih potreb DO
    - . sanacijski program še ne daje zadovoljivih rezultatov.

INKOP - kovinsko predelovalna industrija (kopalniška oprema, lestve, likalne mize), 235 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . velika konkurenca na domašem tržišču, konkurenca iz juga ima 30 % nižje cene (kopališki program)
  - . program tržno povprečno zanimiv
  - . vsa prodaja poteka preko trgovine - velika odvisnost
  - . na zahod izvažajo malo in ne pokrivajo niti direktnih stroškov
  - . program se po obliki in asortimanu prepočasi menja
  - . premalo aktivna marketinška naravnost
- kadri, motivacija
  - . slaba kvalifikacijska struktura, 50 % delovne sile je priučene
  - . največje so potrebe po KV delavcih, razvojnih delavcih in oblikovalcih
  - . interes za dodatno usposabljanje ni velik
  - . sposobni so premalo motivirani
- kapacitete, inovacije
  - . prevladuje tehnološko manj zahtevna proizvodnja, predvsem serijska
  - . slaba inovacijska klima, malo inovacij - v dveh letih 3
  - . tehnološka oprema zastarela - 94 % odpisanost
  - . kooperantov nimajo
- ekonomika, finance
  - . velik delež materiala v strukturi lastne cene .

KOVINAR - instalacijske storitve, kovinska predelava, 103 zaposleni

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . padanje povpraševanja po storitvah zaradi krize gradbeništva (80 % navezanost na gradbeništvo)
  - . neaktiven donos do tržišča. Komerciale ni. Delo iščejo kampanjsko
  - . ni stalnih kupcev - poslovnih partnerjev
  - . izvoza ni
  - . razvoj programov in izdelkov storitev ni prisoten
  - . upravljanje neučinkovito - premoč samoupravnih organov, delavci se ne identificirajo s cilji DO
- kadri, motivacija
  - . kljub ugodni kvalifikacijski strukturi premalo znanja o vodenju in pomanjkanje timskega dela
  - . ekonomski in tehnološki viški delovne sile (cca 15 %)
  - . organizacija dela neučinkovita
  - . nestimulativno nagrajevanje - lažna solidarnost, uravnilovka
  - . norm ne poznajo
- kapacitete, inovacije
  - . delavci so navajeni delati terensko in jih je težko preorientirati na serijsko - industrijsko proizvodnjo
  - . inovacijske kulture ni, nekaj je bilo inovativnih predlogov, a niso uradno registrirani
- ekonomika, finance
  - . akumulacija je nižja od povprečja panoge v Sloveniji
  - . visoke zaloge povzročajo dodatne stroške in zmanjšujejo likvidnost.

LIK - lesna predelava (pohištvo, lamelirane plošče, zagan les) 850 zaposlenih

- marketing, razvoj upravljanje
  - . prepočasno spremljanje prodajnih programov in prilagajanje tržišču
  - . velika odvisnost prodaje od trgovine
  - . neatraktivna prodajna politika
  - . domače tržišče premalo raziskano
  - . velik delež izvoza v CP, ki je dohodkovno nezanimiv, vendar nujno potreben zaradi omejenosti domačega tržišča
  - . DO je prevelika, da bi se lahko hitro prilagajala trgu
- kadri, motivacija
  - . nesistematična kadrovska politika
  - . slaba kadrovska struktura. Manjka predvsem KV in SS delavcev
  - . premalo znanja o vodenju, izkušenj in kreativnosti. Pomanjkanje timskega dela
  - . velika odsotnost z dela (30 %)
  - . ekonomski in tehnološki viški (cca 100 delavcev)

- . nagrajevanje nestimulativno - uravnalovka, premalo upoštevano strokovno delo
- . na razvoju dela premalo kadrov
- kapacitete, inovacije
  - . neizkoriščene kapacitete zaradi padanja povpraševanja (1 izmena)
  - . neprimerna inovacijska kultura, inovacije niso številne
- ekonomika, finance
  - . pomanjkanje obratnih sredstev
  - . nedonosni programi (v letu 1987 - žaga in Pohištvo v izgubi).

OPREMA - lesna predelava (laboratorijsko pohištvo), storitve, gostinstvo, plastika, 247 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . plastificiranje
    - .. na domačem tržišču prodaja pada - prevelika navezanost na kupce avtomobilske industrije
    - .. neaktivna marketinška politika, velika konkurenca, problem sezonske prodaje
    - .. izvoz je udeležen z 20 % v prodaji in ne pokriva niti direktnih stroškov
    - .. večino novosti kopirajo v tujini. Lastnih izboljšav izdelkov je malo. Razvojnega oddelka ni
  - . lesna predelava
    - .. prodaja na domačem trgu pada. Prevelika odvisnost od trgovine
    - .. neaktivna prodajna politika
    - .. izvoz je udeležen v prodaji 75 % (SZ) in močno nazaduje
    - .. prepočasno uvajanje novih izdelkov
    - .. vodenje se prepleta z operativo (vodja TOZD)
  - . upravljanje DO neučinkovito, programi ne sledijo skupnim ciljem DO.
- kadri, motivacija
  - . pomanjkanje usposobljenih kadrov (predvsem od SS navzgor)
  - . ni kadrov za razvoj, oblikovanje in vodenje projektov. Inženiringa ne poznajo
  - . timsko delo ni prisotno. Zunanjih strokovnjakov - sodelavcev je malo
- kapacitete, inovacije
  - . tipična obrtniška proizvodnja
  - . neprimerna organizacija dela (vodja obrata je istočasno razvojniki, tehnolog, kontrolor kvalitete, operativna priprava proizvodnje)
- ekonomika, finance
  - . velike težave z likvidnostjo
  - . kratkoročni viri obratnih sredstev povzročajo stroške, večje od osebnih dohodkov

- . 80 % uvoženih surovin (plastificiranje)
- . razdrobljena storitvena dejavnost

MELANIM - laminati, folije za plemenitenje, smole-klejiva, impreginirana platna, 390 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . povpraševanje na trgu pada, prevelika odvisnost od lesne industrije
  - . neaktiven odnos do tržišta, prevladuje proizvodna orientacija
  - . prepočasno uvajanje novih proizvodov
  - . izvoz dohodkovno nezanemljiv
  - . pri razvoju premalo upoštevana ekologija
- kadri, motivacija
  - . število delavcev se ne bo večalo
  - . premalo znanj za projektno vodenje. Premalo timskega dela
- ekonomika, finance
  - . na slabši rezultat vpliva veliko uvoženih surovin in nedonosen izvoz
  - . akumulativnost pade. Fiksni stroški so v lastni ceni preveliki.

KOČEVSKI TISK - tiskarna, 130 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . povpraševanje na tržišču pada, umikanje iz tržišč izven Slovenije. 60 % prodaje v Ljubljani
  - . ni idej za nove programe
  - . premalo aktivna prodajna politika. Komerciala ne reagira na zahteve tržišta - proizvodna miselnost
  - . izvoza ni
  - . upravljanje neučinkovito. Vodstvo nima razdelane razvojne strategije
- kadri, motivacija
  - . problem prekvalifikacije
  - . tehnološki in ekonomski viški delovne sile (cca 20 delavcev)
  - . nagrajevanje destimulativno. Potniki-komercialisti imajo fiksne OD
  - . timsko delo ni prisotno
- kapacitete, inovacije
  - . izkoriščenost kapacitet - 75 %
  - . notranja organiziranost neprimerna - slaba povezava med tehničnim in komercialnim sektorjem
  - . inovacij ni

- ekonomika finance
  - . v slovenski grafični industriji podpovprečni (na 32. mestu), nizek dohodek na delavca.

AVTO KOČEVJE - mednarodni transport, 445 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . velika konkurenca na tržišču, v Jugoslaviji preveliko število prevoznikov
  - . prevelika specializacija brez dopolnilnih dejavnosti - velika odvisnost od nihanj na tržišču
  - . klima za uvajanje novih programov ni ugodna. Vsi dopolnilni programi so v preteklosti propadli
  - . velika odvisnost od nekaj poslovnih partnerjev (7 kupcev - 70 % prihodka)
  - . dolgoročno problem ekologije - dovolilnice za prevoz v tujino
- kadri, motivacija
  - . število zaposlenih bodo za nekaj odstotkov znižali
  - . kvalifikacijska struktura je neugodna (41 % zaposlenih - II. stopnja izobrazbe)
  - . glede na zahtevano kvalifikacijo manjka 50 % kvalificiranih in 60 % delavcev z višjo in visoko šolo
- inovativna dejavnost ni prisotna
- ekonomiko znižujejo prazne vožnje v povratku.

TEKSTILANA - tekstilna industrija - odeje, 430 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . tržno nezanimiv program. Velika konkurenca na Yu tržišču. Konkurenca ima moderno tehnologijo in 30 % nižje cene. Tržni delež pada (iz 2. mesta padli na 5. od 14 proizvajalcev)
  - . ostali programi (izven odej) se prepočasi uvajajo (njihov delež je 20 %)
  - . 14 % CP je izvoz, ki pada zaradi premajhne donosnosti
  - . prodaja in proizvodnja upadeta (v letu 1987 realno nižja za 25 % od leta 1985)
  - . upravljanje neučinkovito - menjava direktorjev
- kadri, motivacija
  - . slaba kadrovska struktura (priučenih delavcev je 73 %, z višjo in visoko šolo 2 %)
  - . 75 % ženske delovne sile. 17 % odsotnost v letu 1987 (bolniška, porodniška)
  - . ekonomski in tehnološki viški delovne sile (1 izmeno so že ukinili in zmanjšali število zaposlenih za 100). Ocena cca 15 - 20 % viškov delovne sile

- . ob delu študirajo samo 3 delavci. Največ dopolnilnega funkcionalnega izobraževanja je za področje družbeno političnega izobraževanja, SLO in DS
- . prevladuje delovna sila z 1 - 2 letnim stažem v DO
- kapacitete, inovacije
  - . strojna oprema zastarela - 95 % odpisanost
  - . slaba izkoriščenost kapacitet (ukinitev 1 izmene)
  - . obrat v Osilnici s 40 zaposlenimi dela storitve za BETI Metlika
  - . inovacij v letu 1987 in 1986 ni bilo
- ekonomika, finance
  - . težave z likvidnostjo zaradi slabe plačilne sposobnosti kupcev
  - . DO je pod povprečjem tekstilne panoge v Sloveniji
  - . 50 % uvoženega materiala vpliva na donosnost proizvodnje.

TEIKON - tekstilna industrija - moške in otroške hlače, 380 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . v letu 1987 ukinili proizvodnjo pletenin, ki ni bila tržno zanimiva. Nadomestnega programa ni
  - . 50 % domače prodaje proizvedejo kooperanti v drugih republikah
  - . 9 % celotne prodaje in 60 % lastne proizvodnje je izvoz, ki je dohodkovno nezanimiv
  - . prodaja na domačem trgu pada zaradi močne konkurence predvsem iz ostalih republik
  - . celotna domača prodaja je vezana na trgovino, ki ne prevzema rizika zalog, težki prodajni pogoji
  - . premali poudarek kvaliteti in modnosti izdelkov
  - . vodstvo je bilo v letu 1987 skoraj v celoti zamenjano. Od vodilnih delavcev jih je 6 na delovnem mestu manj kot leto dni
- kadri, motivacija
  - . slaba kadrovska struktura (50 % je NK in PK delovne sile, 3 % z višjo in visoko šolo)
  - . za dodatno uposabljanje delavci niso navdušeni
  - . presežki delovne sile (cca 100 delavcev)
- kapacitete, inovacije
  - . proizvodna kapaciteta zasedena v dveh izmenah 75 %
  - . inovacij ni
- ekonomika, finance
  - . velike likvidnostne težave in visoki stroški financiranja poslovanja. Na likvidnost vpliva tudi sezonski značaj proizvodnje (zaloge)
  - . previsoka režija in tehnološki viški povzročajo neekonomično proizvodnjo.

NAMA veletrgovina, gostinstvo, 113 zaposlenih

- zastarela oprema v trgovini
- slabe komunikacije zmanjšujejo prodajo
- kadrovski problemi v gostinskem delu - pomanjkanje kadrov, fluktuacija.

TEGOFROMET - trgovina na malo, gostinstvo, 150 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . premalo aktiven odnos do kupcev
  - . asortiman blaga manj primeren, zato kupci kupujejo v drugih krajih
  - . premalo specializiranih trgovin
  - . prisotna je bojazen pred konkurenco
- kadri, motivacija
  - . slaba kvalifikacijske struktura (2,5 % z višjo šolo, delavcev z visoko šolo nimajo)
  - . premalo ambiciozni vodilni kadri pri iskanju razvojnih možnosti
- kapacitete, inovacije
  - . oprema trgovin zastarela
  - . inovacij ni
- ekonomika, finance
  - . Trgopromet je v DO Rožnik po rezultatih poslovanja na predzadnjem mestu
  - . vse trgovine na podeželju izkazujejo izgubo.

HOTEL PUGLED - gostinstvo, 95 zaposlenih

- marketing, razvoj, upravljanje
  - . prevladuje gostinstvo, turizma ni. V turizmu ni tradicije
  - . gostinska ponudba ni na primerni kakovostni ravni
  - . programa ponudbe ni, gostje premalo informirani o ponudbi
  - . tržna naravnost je šibka. DO nima komercialne službe
  - . struktura gostov hotela je nizka
  - . DO nima poslovnih povezav z nobeno turistično agencijo (Kompas ima agencijo v NAMI)
  - . zaprtost prostora močan omejitveni dejavnik turizma, v zadnjih letih se nekoliko odpira, vendar stihijsko
- kadri, motivacija
  - . slaba kadrovska struktura
  - . velika fluktuacija
  - . neambiciozni vodilni delavci, ki ne morejo prevzeti vloge nosilca turizma in gostinstva v Kočevju
  - . nizki osebni dohodki
  - . neprimeren odnos do gostov

kapacitete, inovacije

- . gostinski objekti so slabo opremljeni
- . inovacij ni

- ekonomika, finance

- . slabi rezultati in dohodkovnost DO (mesečni promet na aktivnega delavca 2,5 mio din).

3125. KMETIJSTVO

I. OPIS OBSTOJEČEGA STANJA

- Kmetijstvo z ribištvo predstavlja v družbenem proizvodu občine Kočevje v letu 1987 2,8 % (od 4,5 % v letu 1985 do 8,0 % v letu 1983, vir Zavod za statistiko SRS).
- V občini je 4,4 % kmečkega prebivalstva.
- Po kategorizaciji kmetijskih zemljišč leta 1984 je bilo razporejenih:

v	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VIII.	kategorijo
ha	34	671	2.174	253	5.383	3.970	775	13.262
%	0.3	5.1	16.4	1.9	40.6	29.9	5.8	

Iz strukture kategorizacije in tipov tal izhaja, da je pretežni del kmetijskih zemljišč primeren le za proizvodnjo krme za govedo, druge prežvekovalce in konje.

- Iz raznih podatkov (Z. šmitek, občina Kočevje, Ljubljana 81). Program razvoja kmetijstva na Kočevskem, KIS 84 itd.) povzamemo, da je struktura kmetijskih zemljišč na tem področju, zlasti po drugi vojni doživela dramatične spremembe. Zaraščenih z gozdom je preko 30.000 ha nekdanjih kmetijskih obdelovalnih zemljišč, na katerih je bila dosežena znatna proizvodnja.
- Z navedenimi kmetijskimi zemljišči gospodarijo:

	ha	%
. GK Kočevje	6.153	46
. KG Snežnik	1.262	10
. ostala družbena KG	388	3
. zasebne kmetije	5.456	41
	13.259	100

V družbeni lasti je torej 59 % vseh kmetijskih zemljišč (vir študija KIS 1984).

Z družbenimi zemljišči upravljata dve delovni organizaciji, od katerih je KG Snežnik posebnega družbenega pomena in ga v tej študiji ne obravnavamo.

- V kmetijskem gospodarstvu Kočevje so organizirani: TOZD govedoreja, ki je v letu 1987 dosegla 19,6 % celotnega prihodka, TOZD prašičereja z 26,3 % CP, TOZD mesarija z 39,8 % CP, TOK kmetijstva z 11,9 % CP, ter skupne službe z 2,4 % CP. (Vir Poročilo k zaključnemu računu).

- Kvalifikacijska struktura delavcev v kmetijskem gospodarstvu Kočevje, na dan 3/12-1987:

	TOZD GOVEDOREJA	TOZD PRAŠIČEREJA	TOZD MESARIJA	TOK KMETIJSTVA	DSSS	SKUPAJ DO M-KG	%
NK	98	34	37	-	-	168	39,5
PK	12	7	11	3	1	34	7,9
KV	54	23	37	31	8	153	35,8
VKV	-	-	3	-	-	3	0,1
SS	15	15	3	5	4	42	9,9
VIŠ	5	-	-	4	3	12	2,8
VIS	4	6	1	-	4	15	3,5
SKUPAJ	188	85	92	43	20	428	
%	43,9	19,8	21,5	10,0	4,8	100	

Tržni viški v letu 1987

v 1.000 l oz. kg

	Družbeni	Zasebni	Skupaj	86=100
Mleko	7.689	813	8.502	95.6
Govedo	482	118	600	(MPG=128.6)
Klavni prasiči	2.550	14	2.564	100
Jagnjetina kg žT		2.061	2.061	
Brojlerji	300		300	
Jarkice v kom.	100		100	
Jajca v kom.		1.467	1.467	
Pšenica	186		186	
Krmila	13.976		13.976	93.5
Sveže meso	1.727		1.727	
Suhomesnati izdelki	155		155	
Klobasičarski izdelki	514		514	

- Proizvodnja mleka polagoma upada, narašča pa proizvodnja goveda predvsem MPG. Uvajajo proizvodnjo jagnjetine in jajc. Prav tako upada proizvodnja krmil, finalizacija v klavnici narašča, vendar je proizvodnja v letu 1987 manjša zaradi rekonstrukcije. Za leto 1988 pa je s planom predvidena za 34 % večja proizvodnja kot leta 1987.
- Za razvoj kmetijstva v občini predvsem pa za razvoj proizvodnje v okviru KG Kočevje je značilno, da temelji na izdelanih študijah in programih. Predvsem sta aktualna programa iz leta 1974 in zadnji iz leta 1986, ki ga je izdelal Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) in ga postopoma realizirajo.

- Sedanji program predvideva:
- proizvodnjo mleka in mesa na obstoječih in moderniziranih družbenih obratih in 4.101 ha zemlje (Koblarji, Polom, Mlaka, Stari log, Cvešlerji, Onek, Livold - Zajčje polje, Kočarji, Kačji potok, Koprivnik, Staro brezje - Kumrova vas, Klinja vas)
  - proizvodnja na usmerjenih združenih kmetijah z 1.851 ha družbenih zemljišč (Stari breg, Rajndol, Knježja lipa - Spodnji log, Svetli potok - Ramšrigelj - Turn, Prerigelj - Videm, Kukovo, Vrbovc, Klet, Nemška loka). Do konca leta 1987 je te bilo osnovanih 12 združenih kmetij na družbenih zemljiščih
  - organiziranje proizvodnje pri združenih kmetih na zasebnih in družbenih zemljiščih (6 kmetij v letu 1988)
  - modernizacija mešalnice in TOZD mesarija kot pomemben pogoj za realizacijo programa proizvodnje

Kot dopolnitev programa k osnovni proizvodnji določajo še proizvodnjo oljne ogrščice in semena trav in detelj. Do leta 2000 predvidevajo tudi agro in hidromelioracije na 1.024 ha.

Za realizacijo programa in po cenah iz leta 1986 je potrebno vložiti 7.685 milijonov din, od katerih so v letu 1988 zaprosili za 3.613 mio. din, seveda po tekočih cenah.

- Po anketi iz leta 1984 (KIS in Kmetijska kooperacija) je bilo evidentiranih na področju občine 564 kmetij:

Območje	Vse kmetije	Kmetije, katerih lastniki so imeli interes za nadaljnje kmetovanje
Kočevje	57	55
Struga	137	80
Pregrad-Sp. Log	98	85
Osilnica, Fara, štalcerji	194	115
Draga	78	26
	564	361

Le 64 % od vseh takrat registriranih kmetij je izrazilo interes za nadaljnje kmetovanje. V letu 1987 je imela sedanja TOK Kmetijstvo le še 280 članskih in kooperantskih pogodb. Podatki potrjujejo že znana dejstva o praznenju ruralnega prostora na Kočevskem, ki se kaže v končni obliki kot kmetijska zemljišča v zaraščanju.

II. OPIS PROBLEMOV Z VZROKI IN POSLEDICAMI

- Položaj kmetijstva v gospodarstvu občine
  - . kmetijstvo predstavlja nizek delež v družbenem proizvodu občine
  - . primarna kmetijska proizvodnja prinaša že vsa leta izgubo OZD v kmetijstvu
  - . v družbeni lasti je preveč kmetijskih površin (59 % - SRS - 11 %)
  - . opuščanje kmetovanja v nekaterih območjih
  - . od 560 kmetij jih samo 280 proizvaja za tržišče
  - . kmetje se ne ukvarjajo z dopolnilno dejavnostjo
  - . zaradi visokih investicijskih vlaganj je proizvodnja nerentabilna
  - . problem lastništva kmetijskih površin
  - . neustrezno vrednotenje kmetijskega dela
  - . pri gospodarjenju s prostorom kmetijstvo in ostalo gospodarstvo nista ustrezno povezana
  - . zaradi nizke akumulativnosti, ni sredstev za razvoj - investicije

- Naravne danosti
  - . le 23 % kmetijskih zemljišč ustreznih za intenzivno proizvodnjo
  - . po drugi svetovni vojni se je zaraslo preko 30.00 ha kmetijskih površin 21 vir!!
  - . v okolici mesta Kočevja so prodali nekatere najboljše kmetijske površine 12
  - . kmetijstvo je onesnaževalec tal in voda (prašičereja)
  - . ekološko neustrezna tehnologija - velike koncentracije živinorejskih farm
  - . divjad ogroža uspešnost gospodarjenja v kmetijstvu

- Premalo izkoriščene razvojne možnosti kmetijstva
  - . enostransko razvijanje le visoko intenzivne kmetijske proizvodnje
  - . komparativne prednosti niso izkoriščene (arondirane površine, prostor, les, predelovalne kapacitete)
  - . manjka aktivna zemljiška politika, pomembna je optimalna raba ne glede na lastništvo
  - . kmetijstvo ne dosega rasti proizvodnje v družbenem planu - 3,5 %
  - . premalo izkoriščene možnosti nadaljnje predelave v proizvodnih obratih občine

- Kadri v kmetijstvu
  - . neustrezna kadrovska struktura - pomanjkanje kvalificirane delovne sile v družbenem sektorju
  - . pomanjkanje strokovno usposobljenih kmetov za nove kmetije v kombinaciji z domačo obrtjo kot dopolnilno dejavnostjo
  - . pomanjkanje visoko strokovnih inovativnih kadrov za oblikovanje in uresničevanje razvojnih načrtov

- . premalo znanja vodilnih delavcev za organiziranje in vodenje dejavnosti
- . prevelika orientacija v tehnološke proizvodne probleme in zapostavljanje tržne naravnosti
- . premalo prisotno razmišljanje o ekonomiki (prihodek, stroški, rezultat - dobiček)
- . novo nastale kmetije porajajo doslej neznane probleme (sociološke psihološke).

3126. GOZDARSTVO

28

I. OPIS OBSTOJEČEGA STANJA

- Gozdovi so na Kočevskem površinsko in vsebinsko prevladujoča naravna dobrina, ki daje območju poseben ekološki, prostorsko-krajinski, družbeno-ekonomski in obče narodni značaj.
- Na območju občine Kočevje, ki meri 76.600 ha, je od skupaj 62.162 ha gozdov 44.069 ha (70 %) tistih, s katerimi gospodati GG Kočevje. Od teh je v družbeni lasti 35.696 ha (82 %) ter v zasebni lasti 8.073 ha (18 %) gozdov. *ta brez posebnosti*
- Glede na polifunkcionalnost gozdov in gozdnega prostora razvrščamo gozdove v več skupin:

1. Gozdovi po varovalnem pomenu *(kontinuitati)*

	ha	%	%
- trajno varovalni gozdovi	2.232	5,07	5,07
- gozdovi s poudarjenim varovalnim pomenom	1.795	4,08	
- obrečni varovalni gozdovi	491	1,11	5,19
- gozdovi interferenčnih klimatov	20.204	45,85	
- gozdovi labilnih talnih kompleksov <i>bilnih</i>	1.896	4,30	50,15
- gozdovi stalnih talnih kompleksov	6.972	15,82	
- gozdovi na ~~relativno~~ kmetijskih površinah <i>na 19. stolletju</i>	10.478	23,77	39,59

Samo 5,07 % je trajno varovalnih in 5,19 % širše varovalnih gozdov, kar 50,15 % je pogojno stabilnih in 39,59 % stabilnih gozdov.

2. Gozdovi po lesno-proizvodnem pomenu: *(kontinuitati)*

	ha	%	%
- gozdovi na najboljših rastiščih (RK 17-15)	192	0,44	
- gozdovi na najboljših rastiščih (RK 13-11)	27.711	62,89	
- gozdovi na dobrih rastiščih (RK 9)	8.182	18,56	89,55
- gozdovi na dobrih rastiščih (RK 7)	3.378	7,66	
- gozdovi na slabih rastiščih (RK 5)	1.603	3,64	
- gozdovi na slabih rastiščih (RK 3)	454	1,03	10,45
- gozdovi na ekstremnih rastiščih (RK 1)	2.545	5,78	

Il gruppo dei gordini comprende i gordini
della (D^o) gordini fello i bruciati e i gordini
molti altri gordini gordini gordini. I gordini
de gordini gordini gordini gordini.
Dunque gli gordini gordini gordini gordini.

Potencialno prevladujejo (89,55 %) dobra in najboljša rastišča, medtem ko je slabih in slabših le 10,45 %.

3. Izkoriščenost rastiščnega potenciala (dejavna)

lesna zaloga m^3/ha	x	prirastek m^3/ha	ha	%	%
0 - 500 m			12.548	28,47	
501 - 1000 m			6.311	14,32	42,79
1001 - 1500 m			5.040	11,44	
1501 - 2500 m			10.451	23,72	56,63
nad 2500 m			9.462	21,47	

Podatki kažejo, da je rastiščni potencial izkoriščen le okrog 60 do 70 % in, da se dolgoročno še velike možnosti za povečanje donosov, *in so ob večjih oblagah*

Gospodarski gozdovi, največ dinarski gozdovi jelke, bukve in smreke, družbene lastnine, so bili doslej osnovni kapital kočevskega gozdnega gospodarstva. Glavni problem je, da prav ti gozdovi najbolj umirajo, največje so škode po divjadi in največ se seka tako, da je vprašanje njihove perspektive.

Malodonosni gozdovi, največ listnati, degradirani, panjasti, grmišča iz zaraščanj, največ zasebni, so rastiščno dobrih potencialov, vendar zahtevajo velika finančna vlaganja, ki jih gozdarstvo ne zmore samo.

Pregled gozdnih fondov (v letu 1987) *Statistično baze*

Površina (v tisoč ha)	Lesna zaloga (v tisoč ha)	Prirastek (v tisoč ha)
DRUŽBENI 53,2	12.454	276,5
ZASEBNI 8,9	1.131	35,0
SKUPAJ 62,1	13.785	311,5

Posek lesa (v letu 1985)

Posek skupaj (v bruto m3)	Posek iglavcev (bruto m3)
DRUŽBENI 162.521	76.972
ZASEBNI 22.598	9.061
SKUPAJ 185.119	86.033

statistika !!

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including the name 'Miroslav' and other illegible text.

st zapotlen. h (66) 861

kočnye ~~592~~ (70%)

SKUPAJ	922 dadi.
riba 39	36
inje 9	-
hudez 122	79

(mčlv)

Pogozdovanje in nega gozdov (v letu 1985)

Pogozdovanje (ha)	Nega ohranjenih gozdov (ha)	Nega degrad. gozdov (ha)
DRUŽBENI 33	967	166
ZASEBNI 6	213	-
SKUPAJ 39	1.180	166

Z gozdovi na območju občine Kočevje gospodarita dve organizaciji: Gozdno gospodarstvo in Kmetijsko gozdarsko podjetje Snežnik.

Kadrovska struktura

Na GG kočevje je ⁴¹⁰ zaposlenih ^{1982x} 816 delavcev, od tega ^{354x} 640 neposredno vezane na gozdarsko djeavnost, 176 delavcev opravlja vzporedna dela.

38 Od strokovnih delavcev je ^{11x} 29 z visoko izobrazbo (28 gozd.ing., 1 ekonomist), 354 gozdarskih tehnikov, 133 gozdarskih delovodij, ostalo pa gozdarski delavci.

V neposredni proizvodnji je od vseh delavcev zaposlenih 22 % iz drugih republik.

Po družbenem planu sta gozdarstvo in predelava lesa v občini Kočevje prednostni pomogi in nosilca razvoja, vendar temu ni tako.

2 Gozdarstvu ze več le pada narodni dohodek v občini: 1978 ... 8,2 %, 1974 .. 6,6 %, 1978 .. 5,1 %, 1980 .. 4,8 %.

Lesna industrija pa vse bolj tone v izgube, kar prizadeva celotno reprovverigo in dohodek občine.

II. OPIS PROBLEMOV Z VZROKI IN POSLEDICAMI

razložiti!

39 - Bremajhna in predraga gozdna proizvodnja (ni zaradi gozd.!!)

Gozdarstvo je specifična in zahtevna gospodarska panoga, s stoletnimi investicijami in obratom kapitala, z generacijskimi uspehi ali neuspehi, v občutljivem okolju in težkih terenih, odvisno od naravnih zakonov, in človeškega truda.

- premalo so izkoriščeni visoki potenciali gozdnih rastišč; vlaganja v malodonosne, novonastajajoče in degradirane gozdne sestoje zahtevajo velika finančna sredstva
- X izgube lesa v celotnem proizvodnem procesu so prevelike
- draga so vlaganja in vzdrževanje gozdnih komunikacij, ki se na kočevskem ^{52 m/ha} dosegle optimum odprtosti (13,75 m/ha)

X 52 m/ha 22 m/ha

najboljta vloga v ...

X ... 60%

- velika so vlaganja v objekte in dejavnosti, ki ne služijo samo gozdarstvu (gozdne ceste, gozdarske kočice in domovi, turizem in rekreacija, vzgoja mladine, zaposlitev idr.)
- ~~preveliki stroški za posek, spravilo in prevoz, mehanizacije ni dovolj, je neustrezna in draga~~
- pogoste naravne ujme (žled, veter, snegolom, bolezenske kalamitete), povečani stroški sanacije in slabši izkoristek lesne surovine
- draga gojitvena in melioracijska dela, neustrezna je organizacija proizvodnje
- neprimerna je organizacijska oblika gozdarstva (TOZD, TOK, skupne službe in drugo), prevelika je režija
- precejšnja ovira za normalno gospodarjenje so zaprti ~~gozdni~~ ^{deli} ~~gospodarska~~ območja.

Neusklajeni odnosi z lesno industrijo

- Gozdarstvo in lesna industrija tvorita proizvodno verigo, sta dohodkovna celota, odvisna od drugega, vendar ^{ker} doslej ~~gospodarske povezave niso bile načrtne in smotne:~~
- ~~neusklajeno in nenačrtno (stihijsko) planiranje predelovalnih kapacitet lesne industrije brez analize surovinskega zaledja~~
  - ~~prodaja gozdnih sortimentov izven območja in nakup surovine drugod (križanje)~~
  - ni prave ponudbe in povpraševanje, ni tržnih odnosov, sproščenih cen idr.
  - majhna je učinkovitost naložb v lesni industriji, tehnologija je zastarela, ni novih proizvodnih programov
  - premalo je vrednotena in izkoriščena kvalitetna lesna surovina (pre) velik je odliv nepredelanih sortimentov iz območja
  - draga je proizvodnja - tako gozdarska kakor lesne industrije
  - ~~izgubo v lesni industriji delno pokriva tudi gozdarstvo~~
  - ~~sestojne razmere gozdov se zaradi setnje konjunktturnih sortimentov (iglavec) slabšajo~~
  - lesna idnustrija je premalo fleksibilna tako glede surovinskih možnosti, kakor tudi glede zahtev trga
  - pojavljajo se zasebniki, ki z boljšimi programi že konkurirajo družbenim monopolistom.

Presevilna rastlinojeda divjad

Zaradi demografskega praznjenja prostora, deagrarizacije podeželja, zaraščanja kmetijskih površin, favoriziranja lovstva (obore, ~~lovski rezervati~~, reprezentančna lovišča) in neustreznega lovskega gospodarjenja, ki ni upoštevalo prehranskih možnosti ekosistemov, se je divjad razmnožila do takšne mere, da dela gospodarstvu in družbi velike probleme:

- najbolj prizadeti so ~~najboljši~~ ^{naravni} gozdovi ~~jelke in bukve ter umetni nasadi~~, ^{onenogocius je naravno poudarjeno}

Handwritten notes at the bottom of the page, including a list of items and a signature.

1. A filosofia e o conhecimento mais profundo e
lucido sobre a natureza humana e do mundo. $\leftarrow$
de modo que o conhecimento filosófico é o conhecimento
do ser humano e do mundo em sua totalidade, em sua
universalidade, em sua essência e em sua realidade.
A filosofia é a ciência que busca a verdade e a sabedoria.

Objeto da filosofia é o ser humano e o mundo.
A filosofia é a ciência que busca a verdade e a sabedoria.
em sua totalidade.

- preprečeno je naravno pomlajevanje gozdov, izginjajo glavne drevesne vrste (jelka, javor, brest), nosilke razvoja teh sestojev
- dela škodo na debelih z grizenjem in lupljenjem, kar povzroča gnitje in odmiranje
- obžira in lupi vse vrste nasadov, slabša njihovo rast in kakovost
- gozdarstvo mora letno zaščititi 650 ha gozdnega prostora pred divjadjo
- v letu 1980 je bila ocenjena škoda zaradi divjadi v znesku N din 430 mio din, kar je danes 10 do 15 krat več! škoda pre u k
- ~~gozdarstvo mora s precejšnjimi stroški prilagajati~~ *ni bilo uvrščeno*
- ~~gospodarjenje potrebam lovstva (čiščenje zarastlih površin, vzdrževanje jas, omejena je gradnja vlak in cest, skrbeti mora za cone miru, odstopati gozdne površine za gojitev divjadi, sekati plodonosno drevje v zimskem času idr.) brez povračila stroškov-~~
- odškodnine gozdarstvu za škodo v gozdovih so le simbolične, tudi od lovskega turizma oz. komercialnega lova gozdarstvo ne prejme ničesar
- posledice škod zaradi divjadi so dolgoročne: ~~sestoji bodo~~
- ~~manj kvalitetni, s poškodbami, brez najvrednejših drevesnih vrst (jelka, javor, brest), enoličnejše zgradbe, na velikih površinah, spremenjeni v kulture smreke, bioekološko manj stabilni in perspektivno manj produktivni~~
- porušeno je ravnotežje gozd - divjad - človek, območje postaja neatraktivno, se prazni, kulturna krajina propada, podeželsko prebivalstvo se redči, povečuje se pritisk v mesto.

Propadanje umiranja

Umiranje gozdov

Splošno umiranje gozdov v Evropi, ki ga povzroča onesnaženo ozračje, je zajelo tudi gozdove v občini Kočevje:

- močno je že ogroženih 21 % vseh dreves, zajetih v popisu
- najbolj sta ogroženi gospodarsko najpomembnejši drevesni vrsti jelka in smreka (98 % oz. 92 % vseh popisanih dreves), ki površinsko predstavljata 35 % vseh gozdnih površin
- ~~prostrsko razporejene slučajne sečnje oziroma izredni lesni donosi, na katerega z gospodarjenjem ni mogoče vplivati, je leto za leto neustojno~~
- povečani stroški gospodarjenja in sanacije, zmanjševanje lesnih zalog in prirastka, kvalitete, izguba nosilcev razvoja sestojev, povečana nevarnost sekundarnih škodljivcev in naravnih ujm (žled, vetrolomi, snegolomi idr.)
- ekstremna posledica je pojav erozije tal in zakraševanja gozdnih površin, sprememba klimatskih razmer in sprememb bio-ekotopa kot celote

- Opuščanje kmetovanja

33

Odselitev Kočevarjev in neurejen status njihove lastnine, zgrešena povojna kmetijska politika, splošno praznenje podeželja in beg v večja industrijska središča v občini in izven nje so osnovni razlogi, da vse manj kmetijskih zemljišč (tudi kvalitetnejših) neobdelanih - stoletni trud naših prednikov v kultiviranje krajine je bil v nekaj desetletjih izničen:

- . propadanje kulturne krajine
- . vse manj kmetov, ki bi delali tudi v gozdu
- . nekontrolirano zaraščanje kmetijskih površin zahteva od gozdarstva velika vlaganja za premene gozdarstvu nujne komunikacije mora vzdrževati le gozdarstvo
- . razmejitev primerne prostora med kmetijstvo in gozdarstvo je nemogoča, zaradi nejasnih kmetijskih perspektiv
- . nadaljnje drobljenje (parcelacija) kmetijskih in gozdnih površin zaradi interesa nekmetov.

- Pomanjkanje gozdarskih kadrov *60 letni kadri*

Demografsko praznenje podeželja, neatraktivnost bivanja, nezainteresiranost za dela v gozdarstvu (neinteresanten, nizek dopolnilni dohodek), težavnost gozdnega dela, nevarnost poškodb pri gozdarskih delih so glavni vzroki pomanjkanja gozdarskih kadrov:

- . zaposlovanje gozdnih delavcev iz drugih republik, gozdarskih strokovnjakov iz drugih predelov Slovenije
- X velika fluktuacija gozdnih delavcev
- . velika invalidnost
- . preveliki izsotanki iz dela
- X zaposleni zapuščajo kočevsko, ker niso zrasli in navezani na kočevski prostor
- . nepovezanost s kmetijstvom (zasebnim in družbenim), z lesno industrijo in drugimi pri kombinirani zaposlitvi delavcev.

313. LJUDJE IN POTREBNA INFRASTRUKTURA

1. OPIS OBSTOJEČEGA STANJA

Demografska bivanja

Za kočevsko zgodovino so značilna izrazita nihanja v naseljevanju:

- . kočevski prostor je bil na Slovenskem najkasneje poseljen (Obkolpje v 11. stol. in notranjost v 13. stol.)
  - . v 14. stol. sledi nemška kolonizacija in traja do 19. stol., Kočevarji se izselijo s koncem druge svetovne vojne in za 50 % izpraznijo Kočevsko
  - . domačini so se dvakrat močno izseljevali: po 15. stol, ko so Kočevsko opustošili Turki in v letih 1910 do 1914:
  - . vojna vihra terja ponoven padec prebivalstva
  - . po letu 1942 sta na Kočevskem ozemlju dve gibanji prebivalstva: do leta 1953, ko naselitev ostaja disperzna in po letu 1953, ko se naselitev izrazito polarizira (mesto Kočevje raste, podeželje se prazni).
- Prebivalstvo od leta 1945 stalno narašča. Občina je imela leta 1931 20.308 prebivalcev, leta 1948 - 12.859, 1953 - 15.409, 1971 - 17.068 in 1987 - 18.867 prebivalcev. Naraščanje prebivalstva v obdobju 1975 - 1983 (7,35 %) je manjše kot v ljubljanski regiji -(12,20 %). (1) Rast števila prebivalstva je vezana na mesto Kočevje in bližnjo okolico, medtem ko v ostalih, manj razvitih KS upada zaradi odseljevanja prebivalstva, večjega deleža višjih starostnih kategorij in visoke stopnje mortalitete.
- Povprečna gostota prebivalstva je 24,45 prebivalca /km² in v mestu Kočevje 503,24 prebivalca/km². V primerjavi z ljubljansko regijo je gostota na km² petkrat manjša. 24,45 prebivalca/km² je pod povprečno gostoto v SRS (60 prebivalcev/km²) in pod rentabilno gostoto glede vlaganja v infrastrukturo.
- V letih 1978 - 1983 se je zmanjšal delež mladega prebivalstva (0 - 18 let), povečal pa se je delež starejših od 18 let, posebno še v starostni skupini nad 64 let. Primerjava med SRS in občino Kočevje po letih popisa pri starostni strukturi prebivalstva ne kaže bistvenih odstopanj (3). Gibanje natalitete in mortalitete se bistveno ne razlikuje od ljubljanske regije in Slovenije (1).
- Med posameznimi KS obstajajo velike razlike v starostni strukturi prebivalstva. Nerazvite KS se vidno starajo, saj je delež starejših od 64 let visok. Manj razvite KS imajo obenem tudi manjši delež predšolskih in soloobveznih otrok (2).

- V občini je le 4,4 odstotka kmečkega prebivalstva. Primerjava med starostno strukturo kmečkega prebivalstva (1981) in starostno strukturo celotnega prebivalstva občine ne kaže bistvenih odstopanj oziroma je kmečko prebivalstvo v povprečju malo starejše (4).
- Močno migracijsko gibanje. Občina izkazuje negativni migracijski saldo - več odseljenih kot priseljenih v občino. Priseljuje se dvakrat več delavcev iz drugih republik (50,2 %) kot to velja za Slovenijo (26,6 %) (5).
- Migracije znotraj občine so v smeri iz manj razvitih v bolj razvita območja - mesto Kočevje in bližnjo okolico (5).
- Dnevne migracije prebivalcev s stalnim bivališčem v občini Kočevje, ki migrirajo izven občine so dvakrat večje od tistih, ki imajo stalno bivališče izven občine, zapsoljeni pa so v občini Kočevje (1981) (4).

Izobrazbena in poklicna struktura prebivalstva

- V občini Kočevje je zaposlenega manj kot polovico prebivalstva, v obdobju 1981 - 1985 se je število zaposlenih nekoliko zmanjšalo (4).
- V primerjavi s Slovenijo (1981) je v občini Kočevje večji delež zaposlenih v industriji, gozdarstvu, prometu in zvezah ter stanovanjskih in komunalnih dejavnosti, precej manjši pa v trgovini, izobraževanju, kulturi, zdravstvu in finančnih, tehničnih ter poslovnih storitvah (5).
- V obdobju 1981 - 1985 se je v občini zmanjšal delež zaposlenih v terciarnih in kvartalnih dejavnostih (gostinstvo, turizem, obrt, trgovina, izobraževanje, družbene organizacije in skupnosti), ter malo povečal v zdravstvu ter prometu in zvezah.
- Izobrazbena struktura v občini je v primerjavi s Slovenijo slabša. Manjši je delež ljudi s srednjo, skoraj še enkrat manjši z višjo in visoko izobrazbo, ter precej večji delež z nedokončano osnovno šolo (SRS 25,9 %, Kočevje 34,5 %) (5).
- Poklicna usposobljenost se v zdanjem obdobju (1981 - 1985) rahlo izboljšuje, leta 1981 je bila skoraj dvakrat slabša kvalifikacijska struktura pri višjih in visokih kadrih kot v republici (SRS 10,2 %, Kočevje 5,7 %), kar verjetno pomeni slabšo kvalifikacijsko strukturo vodstvenih in vodilnih delavcev. (5)
- Problem velike fluktuacije strokovnega kadra. Najpogostejši vzroki odliva so po podatkih raziskave iz leta 1975 (6) neprimeren odnos do strokovnjakov in njihovega dela, neprimeren stanovanje, ni možnosti napredovanja ter rigidne občinske strukture.

Komunalna infrastruktura

- Občina ima izrazito centralističen razvoj. Koncentracija prebivalstva, industrije, celo kmetijstva le na širšem območju mesta Kočevja.
- Razen KS Kočevje mesto, Ivan Omerza-Livold ter Kočevje-Rudnik-šalka vas so vse ostale KS opredeljene kot nerazvite (KS Stara cerkev le delno). Razlike med mestom in ostalimi območji so velike (7).

Prometna infrastruktura

Kočevska občina ni revna po gostoti cestne infrastrukture, ampak po težavnosti cestnih zvez, ki terjajo rekonstrukcijo ali asfaltiranje. Vzrok za njihovo neurejenost je nerentabilnost vlaganja v dolge in gradbeno zahtevne odseke, ki premoščajo v prečni smeri težko prehoden dinarsko gorski svet.

Dobro cestno zvezo z Reko in Ljubljano ima le Kočevje s primestnimi naselji do Livolda. Zvezo vzpostavlja edina magistralna (M-6), ki je asfaltirana do Broda na Kolpi. Sicer dolgoročno ostaja aktualna sodobnejša cestna zveza proti Reki, (ki je že bila v republiškem planu 1971) in železniška povezava na pred vojno planirano in žal nerealizirano železnico črnomelj - Vrobovsko - Adlesiči.

Od regionalnih cest je asfaltirana le cesta Kočevje-Stari Log - Smuka v smeri Novo mesto. Če tako dolga zveza med KS Draga in KS Kočevje je vzdolž Kolpe in nato po magistralki je v dveh odsekih neasfaltirana: odsek Trava - Osilnica in odsek Mirtoviči - Brod na Kolpi. Dalje ni v celoti asfaltirana regionalna cesta Livold - Stari trg. Asfalt ni položen od Mozlja do Brezovice pri Predgorju.

Od lokalnih cest je asfaltirana cesta Kočevje - Podtabor, Kočevje - Kopribnik in Kočevska reka - briga. Neasfaltiran ostaja pomembne odsek vzdolž Kolpe, Grgelj - Gornja žaga.

Oskrba prebivalcev Kočevske z vodo

je specifična. Z vodo iz vodovodov se preskrbuje 14.396 prebivalcev ali 79,12 % (kar je nad republiškim povprečjem). Kočevska ima tri skupinske vodovode in večje število srednjih in malih vodovodov, skupno 24. Vodovodi so vezani na kraške studence (133 studencev, 5 jam z vodo in 1 kapnica). Podtalnice ni, površinska voda pa se za pitje ne izkorišča (v raziskavi so vode na Goteniški planoti). 4 vodovodi so medobčinski:

- Predgrad - Stari trg, voda neprimerna, se klorira
- Podtabor - Rapljevo, voda neprimerna, se klorira
- Stari log, voda neprimerna, čisti se z mehansko čistilno napravo
- Kočevje, voda neprimerna, se klorira, potreba po čistilni napravi.

Prav za te vodovode velja, da so za pitje neprimerni, zato so razkuževani. Sicer odkrite količine vode zadoščajo za 1 krat večje povpraševanje po pitni vodi, zato bo proučitev izvira pri čabranki nakazala možnosti napajanja Notranjske. Perspektivni viri za Ribniško - Kočevsko polje pa so predvsem kraški izviri na območju Velike gore.

Predpogoj za nadaljnje širjenje tehnološke vode so čistilne naprave pri obstoječih in planiranih industrijskih obratih. Sedanji večji industrijski onesnaževalci: Melamin, Itas, Inkop, Tekstilana, Kovinska, Inles. Podzemne vode so namreč onesnažene, tako tudi sama Rinja in potrebno je poskrbeti da je vsaj na površini čista. Sicer ima Rinja dva globinska vira onesnaževanja: odpadki pri Oneku in odplake iz rudniške separacije.

Telefonski priključki so skoraj v vseh vaseh, novih priključkov pa ni mogoče dobiti. (8)

Neatraktivnost življenja na teh območjih je povezana s slabo infrastrukturno opremljenostjo, kar vodi do odseljevanja in propadanja naselij ruralnega izvora, saj pogoji življenja in dela prebivalcev občine niso izenačeni.

Stanovanjska problematika ni tako pereča (8), vendar stanovanj za nove strokovne kadre ni.

Družbene dejavnosti

Šolstvo. Koncentracija osnovnega šolstva v mestu Kočevje, drugod zaradi manjšega števila otrok kombiniran pouk. Prisotna je problematika materialnega standarda podeželskih šol in strokovne usposobljenosti učiteljev pri kombiniranem pouku višjih letnikov.

Srednješolski program je omejen na specifična izobraževanja (kovinarska, tekstilna šola) in družboslovno jezikovno ter naravoslovno matematično usmeritev. (1)

Otroško varstvo je organizirano v Kočevju, Kočevski Reki, Podpreski, Kostelu in Stari cerkvi, drugje potreb pa varstvu ni. (1)

Zdravstvo. Glede na normative se zdravstvena služba giblje v okvirih republiškega povprečja. Podeželje je pokrito z zdravstvenimi postajami in občasnimi obiski zdravstvenega kadra. Problemi fluktuacije in pomanjkanje kadrov. (1)

Socialno skrbstvo. Problemi osamljenosti starejših na odročnih področjih, deviantni pojavi in alkoholizem. Za reševanje navedene problematike je organizirana skupnost socialnega skrbstva. (1)

Kulturne dejavnosti. Slabo razvito kulturno zadovoljevanje tako v mestu kot na podeželju. Problematika kulturnih animatorjev (1). V zadnjem času premiki pri obnavljanju kulturnih spomenikov.

Telesna kultura in rekreacija je osredotožena na mesto Kočevje. Problematika strokovnih kadrov in pomanjkanja sredstev. Vrhunskih sportnikov je malo. Pozitiven premik - izgradnja smučišča v Dolgi vasi. (1)

Raziskovalna dejavnost ni razvita (nizek delež izboljšav in inovacij). Delovne organizacije nimajo jasno opredeljenih raziskovalnih programov. (1)

II. OPIS PROBLEMOV Z VZROKI IN POSLEDICAMI

- Nizka stopnja poseljenosti
  - . prostor je težko obvladljiv
  - . za ustrezno infrastrukturo opremljenost so potrebna večja vlaganja glede na število prebivalcev
  - . manj kvalitetno osnovnošolsko izobraževanje in zdravstvene storitve
  - . socialni problemi (deviantni pojavi, osamljenost, alkoholizem)
- Specifična demografska gibanja
  - . praznjenje podeželja, propadanje naselij ruralnega izvora
  - . odseljevanje v razvitejše predele (podeželje-mesto, občina-druge občine)
  - . staranje prebivalstva na podeželju
  - . koncentracija prebivalstva, industrije, kmetijstva na širšem območju mesta Kočevje
  - . velike razlike med mestom in podeželjem
- Slaba kvalifikacijska struktura zaposlenih
  - . visok delež NK in PK delavcev
  - . majhen delež kadrov z visoko in višjo izobrazbo
  - . neustrezen odnos do strokovnih kadrov in velika fluktuacija le-teh
  - . slabo razvita raziskovalna dejavnost
  - . tržno nezanimivi programi
  - . slabo motivirani kadri
- Nerazgibano kulturno in družabno življenje
  - . kulturno mrtvilo
  - . potreba po strokovnih mentorjih in animatorjih na področju kulture in športa
- Problem informiranosti
  - . ni mogoče dobiti ustreznih podatkov o kadrovski politiki (solanje, stipendiranje)
  - . neprimerna informiranost prebivalcev občine in SRS o dogajanju v Kočevju

- Ni ustreznih učinkov od dosedanjih raziskav in študij
- potreba po identifikaciji ljudi, ki bi bilo nosilci razvoja v občini
- ljudje niso usposobljeni in motivirani za realizacijo nalog, predvidenih v študijah
- vodilnim delavcem manjka predvsem podjetnost in tržna naravnost
- občinski organi doslej niso odigrali vloge pospeševalca in usklajevalca aktivnosti prenove občine

314. PROSTORSKI RAZVOJ OBČINE KOČEVJE

40

I. OPIS OBSTOJEČEGA STANJA

1. Kratak geografski oris teritorija kočevske občine

Velikost sestava in nastanek

- a) Občina meri 765,87 km² in je tako druga največja občina v SRS in največja v ljubljanski regiji. Leta 1987 je imela 18.867 prebivalcev.
- b) Zanj je značilna sestava naslednjih etničnih ozemelj:
- . osrednjega kočevskega območja, ki pokriva del območja KS Stari log, KS šalka vas, KS Ivan Omerza, KS Kočevje-mesto in del KS Kočevska reka
  - . območje Suhe krajine, ki pokriva KS Podtabor-Struge in del KS Stari log
  - . območja Dragarske doline, ki pokriva KS Draga in del KS Kočevska reka
  - . Obkolpino območje s KS Osilnica in deloma KS Kostel
  - . Kostelsko območje s pretežnim delom KS Kostel ter manjšim delom KS Kočevska reka
  - . območje Predgrada s KS Predgrad in manjšim delom KS Ivan Omerza
- c) Do leta 1961 jo zaznamujejo trije poglavitni obroči nastajanja:
- . osrednje kočevsko območje
  - . njegova razširitev na katasterske občine in KS Osilnica, Kostel, Kočevska reka in Mozelj (v KS Ivan Omerza)
  - . dodatna priljučitev KS Draga in KS Poljanska dolina.

- Lega in naravna pogojenost občine

- a) Občina leži v dolenski pokrajini, le območje Dragarskih dolin je že Notranjska. Stiki so z Sob Ribnica (osrednje kočevsko območje in Dragarske doline), z Grosupljem in Novim mestom (območje Suhe krajine), s črnomljem (osrednje kočevsko območje KS Poljanska dolina) ter s Hrvatsko (Dragarska dolina, Obkolpino območje ter Kostelsko območje)
- b) Naravna pogojenost občine je specifična. Karakterizira jo dvoličnost kraškega sveta. Geomorfološko sodi v dinarsko-gorski sistem z debelimi skladi apnencev in dolomitov (propustno-nepropustno). Po oroplastiki Kočevska ni enotna. Obsega kraško polje, visoke ravnine in planote, suha podolja in zakrasele gore. Enako ni enotna po podnebjju. Prevladuje podnebna cona visokega krasa z značilnim menjavanjem morskih in celinskih podnebnih vplivov. Velika množina padavin, nizke in kontrastne temperature so pogoji za humidno klimo s kratko vegetacijsko dobo. Ugodnejša klima je v Obkolpju s 3-tedenskim zgodnejšim dozorevanjem.

Na kraško naravno zemljišča so vezani sledeči prevladujoči talni tipi:

- . manjša količina zaglajenih tal, ki so le slabo primerna za kmetijstvo in potrebna hidromelioriranja
- . rjava izprana tla (globoka tla), ki imajo ugodne fizikalne lastnosti, vlago in prenašajo sušo, (Kočevsko polje)
- . naplavljen (aluvialna tla) v dolini Kolpe so zelo primerna za intenzivno rabo
- . plitva rjava apnenčasta tla, ki so gozdna in travniško-pašna, na Kočevskem prevladujejo
- . rendzine (plitva tla) skoraj v celoti pokriva gozd. Rendzine prevladujejo.

Dvojna karakteristika kočevskega prostora se potrjuje z lastnostmi vodnega sveta:

- . prevladujoči predel Kočevja nima nadzemno tekočih voda. Tu so le kratke ponikalnice (najdaljša je Rinža), ki običajno v spodnjem toku presahnejo. Pogosti so kraški izvirki, studenci, luže,
- . normalni rečni odtok imata le Kolpa in čabranka, ki prejemata vse poniknene vode.

Prometna povezanost občine Kočevje

Za mesto Kočevje so značilne kratke zračne razdalje do Ljubljane, Reke in Karlovca. Mesto Kočevje ima z Ljubljano le 60 minutno izohrono. Kočevska je v smeri dinarskega gorstva SZ-JV odlično prehodna. Otežene so prečne zveze preko gorskih masivov (Mala gora in Rog na vzhodni strani Kočevskega polja in Velika gora - Stojne na zahodni strani Kočevskega polja). Enako je otežen prehod Gorskega kotorja (Delnice).

2. Danosti v občini Kočevje in njihovo izkoriščanje

- Bilančno razmerje struktur in rabe prostora v občini Kočevje doslej najbolje opredeljuje v letu 1983 izdelana kategorizacija kmetijskih zemljišč. Deleži so sledeči:

	SKUPAJ	GOZD	I	II	III	IV	V	VI	VI.	VII*	VIII*
ha	76.593	62.163	34	670	2.065	194	5.383	3.970	775	320	848
%	100	81	0,04	0,87	2,70	0,25	7,03				
Primerjava											
z	GOZD		NJIV.+VRT+ASD			TRAVNIKI	PAŠNIKI			NERODOVITNO	
1. 1825	27.411		5.096	+ 430	+ 4	14.087	18.936			1.053	
v %	40		7,5	0,6		21	29			1,9	
1. 1956	38.298		2.154	+ 323		12.793	12.392			1.056	
v %	56,6		3			14	19			1,9	

* VII. in VIII. kategorija so neplodna zemljišča

Iz primerjave katastarske rabe zemljišč v letu 1825 je razvidna naslednja podoba absolutnega spreminjanja kulturne krajine iz leta 1825 na leto 1983:

- cca enkratno povečanje gozdnih površin (zaraščanje) in cca 27000 ha (40 %) na cca 62000 ha (80 %)
- enkratno absolutno zmanjšanje njivskih površin (iz 5500 ha na cca 2750 ha)
- trikratno zmanjšanje travniških površin (iz cca 14000 ha na 5500 ha)
- 4 - 5 kratno zmanjšanje pašnih površin (iz cca 18900 ha na 4000 ha).

Kulturna krajina je torej v izraziti defenzivi in posledica je tako deagrarnizacije kot odsotnosti avtohtonega prebivalstva kot prevladovanja družbene lastnine.

V izrazitem opuščanju zasebne kmetijske proizvodnje (poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, čebelarstvo, vrtnine pa deloma vinogradništvo) so bile Dragarska dolina, Kostelsko, Obkolpino območje z Osilnico, območje Predgrada, pa tudi osrednje Kočevsko območje (okoliš Mozlja, okoliš Smuke) ker je bila posledica deagrarnizacije. Sedaj kmetijsko oživlja predvsem širši teritorij med Osilnico in Drago ter proti Nemški loki. Zapuščina Kočevarjev je v državni lasti KGP Kočevje in oživlja v prvi etapi s programom 15 kmetij v osrednjem kočevskem prostoru.

Vračanje Kočevske v prvobitno pokrajino dodatno izkazujejo zapuščene hiše in naselja v širšem zaledju Kočevja.

Leta 1869 ima Kočevsko 3.388 hiš za 18.218 prebivalcev.

V obdobju 1910 do 1948 stevilo hiš pade na 2117 (- 51 %), tedaj je bilo od 191 naselij požganih 50 in Kočevarji izseljeni.

Leta 1971 je poseljenih ponovno 155 naselij (le 22 razseljenih). Od tega je:

- cca 100 naselij z 1 - 5 prebivalci
- 31 vasi z 51 - 100 prebivalci
- 12 vasi s 101 - 200 prebivalci
- 10 vasi s 101 - 500 prebivalci.

Leta 1981 je poseljenih še 148 naselij, vendar je izrazito velikoštevilo zaselkov s prebivalci od 1 do 10 (37), ki so še 20 leta nazaj imela po 11 do 50 prebivalcev.

- 68 naselij je z 11 do 50 prebivalci (2 naselji naraščata)
- 20 naselij je z 51 do 100 prebivalci (1 nas. narašča)
- 10 naselij je s 101 - 200 prebivalci (4 naraščajo)
- 10 naselij je z 201 do 500 prebivalci (9 jih narašča)
- Dolga vas ima 604 prebivalce
- Šalka vas ima 734 prebivalcev
- Kočevje ima 9.296 prebivalcev.

- Neizkoriščene možnosti razvoja občine z vidika naravnih danosti

- a) Prevladujoči delež gozdov je veliko naravno bogastvo na občinskem, regionalnem in republiškem nivoju, ki ima poleg proizvodne vrednosti lesne mase, močno klimatsko funkcijo. Vendar preseneča cca 50 % iztrošenosti (še iz časov Kočevarjev) in opozarja na umiranje najpomembnejših gozdov s klimatsko funkcijo. Zaraščajoči gozdovi so hkrati potuha razprostranjenosti divjadi.
- b) Obratno-sorazmerno je izrazito majhen delež kmetijskih površin. Občina se z 2.763 ha njivsko-travniških površin uvršča med 8 občin v SRS (pretežno alpske občine), ki imajo pod 5 % njivskih površin na svojem teritoriju. V nasprotju s to ugotovitvijo planski dokumenti obvezujejo občino za oskrbovalno vlogo v ljubljanski regiji.

Specifičnosti in prednosti nadaljnjega razvoja kmetijstva v kočevski občini:

- predvojna tradicija kmetovanja
  - podnebne razmere v obkolpju
  - razpolaganje z družbenim sektorjem
  - ljubljansko in hravaško prebivalstveno zaledje
  - naravno gnojenje, ki zagotavlja pogoje za semensko proizvodnjo in gojenje zdravilnih zelišč.
- c) Potencialni turistično-rekreacijskega razvoja so v občini Kočevje 90 % neizkoriščeni.

Sistem turističnih žarišč Fara, Kočevje, Koprivnik in Osilnica s povezavo na ožje prostorske enote:

- Bosljiva loka z Grintovcem
- Brezovica s Knežjo lipo, Vidkom in Vimoljem
- Dol s čeplami, Predgradom in Zagradcem
- Draga s Podpresko
- Fara s Petrinjo, Pirčami in Vasjo
- Jasnica z Ločinami in Slovenskim vrhom
- Kočevje s Koblarji, Livoldom, Staro cerkvijo in šalko vasjo
- Koprivnik z Rajhenavom
- Kostel z Banjo loko
- Kuželj, Lovski vrh z Onekom
- Osilnica z Ribjekom in Ločcem
- Struge
- Smuka s Polomom
- Stari log
- Trava in žage

Zasnova turistično-rekreacijskega razvoja občine je pogojena s strokovnim pristopom aktivnega varstva kulturne krajine občine ter njenih z zakonom o varstvu naravne in kulturne dediščine varovanih vrednot.

3. Poselitev kočevske občine

- Funkcijska klasifikacija naselij in tipologija naselij

Burna zgodovina kolonizacije kočevske je občini zapustila polarizacijo razvoja, ki se v prvi vrsti odčitava v značaju naselij.

Kočevska ima po funkcijski klasifikaciji naselij 1 sam (urban) centralni kraj, to je mesto Kočevje. Po stopnjah centralnih krajev je bil leta 1971 (centralni kraji v SRS - V. Kokkole) razvrščen na IV. stopnjo (npr. Ljubljana je v IX. stopnji). Kriterij razvrščanja je opremljenost z reprezentativnimi centralnimi dejavnostmi terciarnega sektorja ter središčnost občine s cca 15 do 20000 prebivalci. Za to stopnjo mest je tudi značilno, da imajo v zaledju majhno število prebivalcev in opravljajo značilne funkcije še za eno ali več občin.

Tedaj je Kočevje imelo 5.819 prebivalcev z zaledjem 17.068 prebivalcev. Značilne centralne dejavnosti: gimnazija, telefonska centrala, okrajno sodišče (odsoten elektro rajon in npr. trgovina s pohištvo) iz VI. stopnje je Kočevje vključevalo Okrožno sodišče. Za prestop v V. stopnjo pa bi potrebovalo še nekatere reprezentativne dejavnosti: optika, projektivno podjetje, sred. strok. šolo, manjšo bolnišnico, štirinajst dnevnik; za VI. stopnjo pa še zlatarja, regionalno banko, tiskarno, ter dve do tri strokovne šole. Po podatkih iz leta 1981 ima Kočevje 9.296 prebivalcev z zaledjem 18.187 prebivalcev in sodi v IV. razred centralnosti.

Deleži zaposlenih:	primar	sekundar	terciar	kvartar	Skupaj
št.delov.mest:	707	4730	1089	674	7200
v %	9,82	65,67	15,13	9,36	100

Deleži zaposlenih opozarjajo na industrijsko delavsko funkcijo Kočevja, in visoko deficitarnost v njegovi centralni vlogi (terciar - kvartar), ki bi morala biti 50 %.

Da je celotna občina (z ostalimi naselji na podeželju) podpovprečno slabo razvita v družbenem standardu (to pa je eden od predpogojev njegove nastanljivosti in bivanjske kvalitete - poleg razpoložljivih delovnih mest in zahtevane kvalitete bivalnega okolja) je razvidno iz deleža zaposlenih za celotno občino.

Delež zaposlenih:	primar	sekundar	terciar	kvartar	Skupaj
št.delov.mest:	1221	4868	1108	705	7902
v %	15,45	61,60	14,02	8,92	100

Po deležu sekundara je bila občina Kočevje v strokovnih podlagah za republiški dolgoročni plan (industrializacija Slovenije - A. černe) uvrščena med industrializirana območja v razvoju.

Okoliška naselja v občini Kočevje - njenem podeželju imajo izrazito nizko število zaposlenih.

Delež zaposlenih:	primar	sekundar	terciar	kvartar	Skupaj
št.del.mest	514	138	19	31	702
V %	73,3	19,6	2,7	4,4	100

Od 147 vaških naselij in zaselkov dosegajo po enakih kriterijih (V.Kokole) vlogo centralnih vasi le naselja: Draga, Tara in Predgrad. Pomeni, da odgovarjajo zahtevi po vključevanju sledečih dejavnosti: osnovna šola, krajenih urad, postaja LD, zdravstvena postaja-zdravnik, kmetijska žadruga; dodatek pek, mesarija, mizar, dvorana za prireditve, društva.

Subcentralne vasi v občini Kočevje pa so: Koprvinik, Osilnica, Stara cerkev, Stari log, Struge. Ustrezajo zahtevi po: podružnični šoli, trgovini z mešanim blagom, gostilni, krojaču ali čevljarju.

Možno je ugotoviti, da so vsa naselja, razen Kočevska reka in Livold po funkciji že centralne ali subcentralne vasi; potrebno jih je opremiti na nivo funkcije centralne vasi.

Stopnjo urbanizacije podeželja na kočevskem (in s tem teritorialna razdelitev občine na pretežno urbani in pretežno ruralni prostor) ocenjujemo s pomočjo tipologije naselij: urbano-ruralno (povzetek po P. Mihevcu: Analitični podatki po občinah v ljubljanski regiji, leta 1982). V občini Kočevje prevladujejo ruralna naselja.

Prevladujoča ruralna naselja so:

- Podpreska in Draga v KS Draga,
- Predgrad v KS Poljanska dolina
- Mozelj in črni Potok v KS Ivan Omerza
- Koprivnik, Cvišlerji in Klinja vas v KS Rudnik
- Gorenje in Konca vas v KS Stara cerkev
- Podtabor v KS Struge.

Ruralno-urbana naselja so:

- Kočevska reka v KS Kočevska reka
- Slovenska vas, Stara cerkev v KS Stara cerkev
- Pri cerkvi - Struge v KS Struge.

Urbano ruralna naselja so:

- Livold in Dolga vas v KS Ivan Omerza
- želne, šalka vas, Mahovnik v KS Rudnik - šalka vas.

Prevladujoča urbana naselja: Kočevje v KS Kočevje mesto.

Možno je ugotoviti, da le nekatera primestna naselja na kočevskem polju dosegajo karakteristiko prevladujoče urbanosti, kar glede na kriterije o tipologiji naselij pomeni, da po številu prebivalstva prevladuje urbano prebivalstvo in to tudi narasča, da pa po deležu kmetijske zemlje na funkcionalnem

teritoriju naselja (atarju) prevladuje naraven ruralen prostor. Vsled tega so to naselja (in njihova funkcionalna zaledja), ki so po dosedanjem razvoju najbolj konfliktna in je potrebno njihov nadaljnji razvoj plansko usmerjati.

- 30 % občine je zaprt prostor, kjer ni dovoljeno gibanje tujcev in Jugoslovanov. Samo KS Kočevska reka meri 17.359 ha ali 22,7 % občine. Delež gozda v KS Kočevska reka je 92 % (15,94 ha). Kmetijskih površin je le 150 ha. Kočevska reka šteje 613 prebivalcev ali 3,5 % skupnega prebivalstva občine.

Delno je tudi zaprto območje Roga (KS Stara cerkev), ki je bogato za gozdovi (85,6 %) in šteje komaj 85 prebivalcev ali 0,4 % prebivalstva občine.

Zaprt prostor vpliva na razvoj naslednjih dejavnosti:

- gozdarstvo, lesno-predelovalna industrija, kmetijstvo in ribištvo, turizem in lovstvo, komunalna infrastruktura.

II. OPIS PROBLEMOV Z VZROKI IN POSLEDICAMI

- Geografsko-prometna povezanost in infrastruktura
  - . območje občine je veliko in komunikacijsko težko obvladljivo
  - . otežene prečne zveze preko gorskih masivov
  - . cestna infrastruktura v občini ni revna, vendar težavna z dolgimi in gradbeno zahtevnimi odseki
  - . prometna povezanost KOČEVJA in notranjosti in s sosednjimi pokrajinami ni enako dobra
  - . neprimerna ostala infrastruktura izven mesta Kočevja
  - . slabši pogoji bivanja in neatraktivnost bivanja.
- Kultura krajine v defenzivi:
  - . deagrapizacija krajine
  - . odsotnost avtohtonega prebivalstva
  - . prevladovanje družbene lastnine
  - . opuščanje zasebne kmetijske proizvodnje
  - . zapuščeni kmetje
  - . manjše število naselij
  - . socialni problemi ljudi, ki živijo v takšnih pogojih
  - . hitro povečevanje gozdnih površin in zmanjševanje njivskih, travniških in pašniških površin
  - . preveč zemlje v družbeni lasti.
- Poseljenost in zaposlovanje:
  - . ožje mestno in primestno območje se polni, širši prostor se prazni
  - . od 147 vaških naselij imajo vlogo centralne vasi le tri
  - . deleži zaposlenih v posameznih panogah gospodarstva neustrezni
  - . urbanizacija podeželja neprimerna

- . razlika v gostoti med centralnim-urbanim in perifernim-ruralnim območjem je prevelika
- . več kot 50 % prebivalcev ni avtohtonih
- . preveč zemlje v družbeni lasti.

- Zaprt prostor
  - . neenotno vodenje razvoja posameznih območij in gospodarskih dejavnosti
  - . manjše možnosti boljših komunikacijskih povezav
  - . vpliv na razvoj turizma, lovstva
  - . psihološki faktor
  - . vpliv na kadrovske strukturo občine (posredno).

- Celovit pristop k razvoju krajine:
  - . neupoštevanje zasnove policentričnega razvoja
  - . neusklajeno delo s sosednjimi občinami
  - . zaprt prostor
  - . v družbenih planih premalo prisotna celovitost pristopa
  - . neupoštevanje prostora kot pogoja za gospodarjenje
  - . naravni prostor ni ustrezno vrednoten in koriščen
  - . potencialne naravne danosti niso izkoriščene (npr. turizem).

- *Uporabljajmo lokalna obsejnost, kar daje smisel*

32. RAZVOJNI CILJI OBČINE KOČEVJE 1986 - 1990

Razvojni cilji občine so opredeljeni v Dolgoročnem planu (1986 - 2000) in srednjeročnem planu (1986 - 1990). Iz obeh dokumentov smo povzeli razvojne cilje, ki so prikazani v mreži v medsebojni povezanosti in odvisnosti.

Osnovne pomanjkljivosti so naslednje:

- . razvojni cilji so nekonsistentni
- . metodološko ne zagotavljajo pregleda medsebojnih povezav in odvisnosti
- . cilji niso opredeljeni po pomembnosti za razvoj posameznih dejavnosti in občine
- . cilji so nerealni glede na splošne družbeno ekonomske razmere
- . večina OZD je cilje že dopolnila in so bistveno nižji od tistih v srednjeročnem planu
- . policentričen razvoj je v globalnih ciljih nakazan vendar ni izpeljan na ravni operacionalizacije
- . v občini je malo OZD, ki bi bile lahko nosilci razvoja, čeprav je v planih za vsako dejavnost opredeljen vsaj 1 nosilec.

Glede na gospodarska gibanja v zadnjih dveh letih so nerealni predvsem naslednji cilji:

- . rast družbenega proizvoda (+4 %) (v letu 1987: - 4,3 %)
- . rast akumulacije v dohodku (od 16 na 19 %), (v letu 1987 - 6,9 %) rast zaposlenosti - 1,2 % letno, (v letu 1987: 2,1 %) ob istočasnem ugotavljanju precejšnjih ekonomskih viškov delovne sile v vseh OZD
- . znižanje zaposlenih v dejavnostih, ki bi naj prispevale največji delež k prestrukturiranju gospodarstva (kmetijstvo, gostinstvo, turizem, obrt in osebne storitve ter kmetijstvo).

Edini cilj, ki bo realiziran glede na plan je izvoz. Povečan izvoz negativno deluje na donosnost OZD.

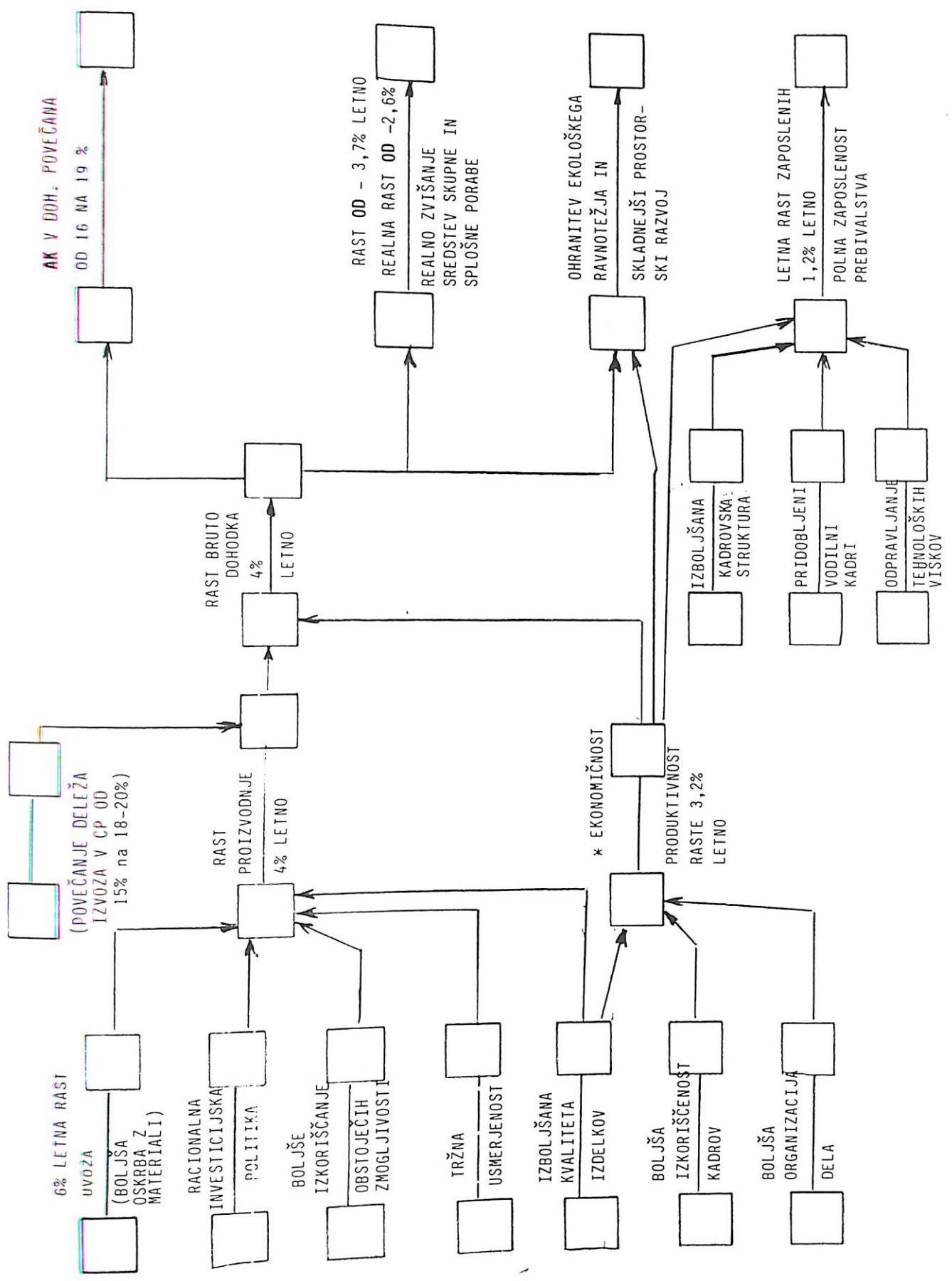
MREŽA RAZVOJNIH CILJEV OBČINE KOČEVJE

I

II

RAST IZVOZA

III

4. PREDLAGANI RAZVOJNI CILJI OBČINE KOČEVJE

Predlagana mreža razvojnih ciljev občine Kočevje je osnova za oblikovanje predloga odločitvene skupine. Razumeti jo je kot delovno gradivo. Predlagani in sprejeti cilji naj bi nadomestili veljavne iz srednjeročnega in dolgoročnega plana občine. Cilji se bodo realizirali postopno vendar najpozneje do leta 1992.

Na osnovi ugotovljenih problemov je razvidno, da v občini ni delovne organizacije v industriji, ki bi lahko prevzela funkcijo nosilca razvoja. Po kazalnikih so najuspešnejši Melamin, Oprema in Avto Kočevje. Njihovi plani so usmerjeni predvsem v lasten razvoj, saj nimajo kadrovskih in materialnih možnosti za razvoj izven obstoječih programov. Največje komparativne prednosti ima LIK, ki pa teh prednosti v preteklosti ni znal izkoristiti. Za kakršenkoli razvoj občine bodo potrebna sredstva, ki jih lahko pridobi samo iz dohodka gospodarstva, združevanjem sredstev organizacij izven občine in družbenega sredstva republike.

Ker obstoječa industrija ni sposobna zagotoviti zadostnih sredstev, predlagamo bistveno spremembo v strukturi občinskega družbenega proizvoda, zmanjšanje deleža industrije in povečan delež terciarnih dejavnosti na cca 40 %. Tako postavljen cilj zahteva večkratno povečanje deleža turizma, gostinstva in obrti. Obrt naj bi povečala svoj delež na 15 % družbenega proizvoda.

Tudi delež kmetijstva naj bi se povečal, tako da bi bistveno presegel sedanjih 2,8 % v DP. želeno povečanje naj bi dosegli na račun kvalitete in posebnih vrst proizvodov in manj s količino.

Predlagamo, da bi bila ZELENA barva značilnost vsega outputa Kočevskega gospodarstva.

Ocenjujejo, da je edina komparativna prednost Kočevja - neokrnjena narava, z bogatimi gozdovi, ekološko relativno čista.

Tako bi vse aktivnosti usmerili v izkoriščane teh prednosti:

- gozdarstvo usposobiti na evropsko raven kakovosti in gospodarjenja (organizacijsko, tehnološko, vzgoja-eksploatacija gozdov, izobraževanje, kadri)
- turizem, gostinstvo (lov, ribolov, kajakaštvo itd.)
- predelava lesne mase v proizvode z visokim povpraševanjem na trišču (poiskati marketinške niše)
- predelava je organizirana predvsem v manjših obratih v družbenem in zasebnem sektorju, ki se hitro prilagajajo trišču
- kovinsko predelovalna in tekstilna industrija, ki v obstoječih programih nimajo večjih perspektiv preorientirati na program za gozdarstvo (TRIKON, ITAS, KOVINAR, INKOP)

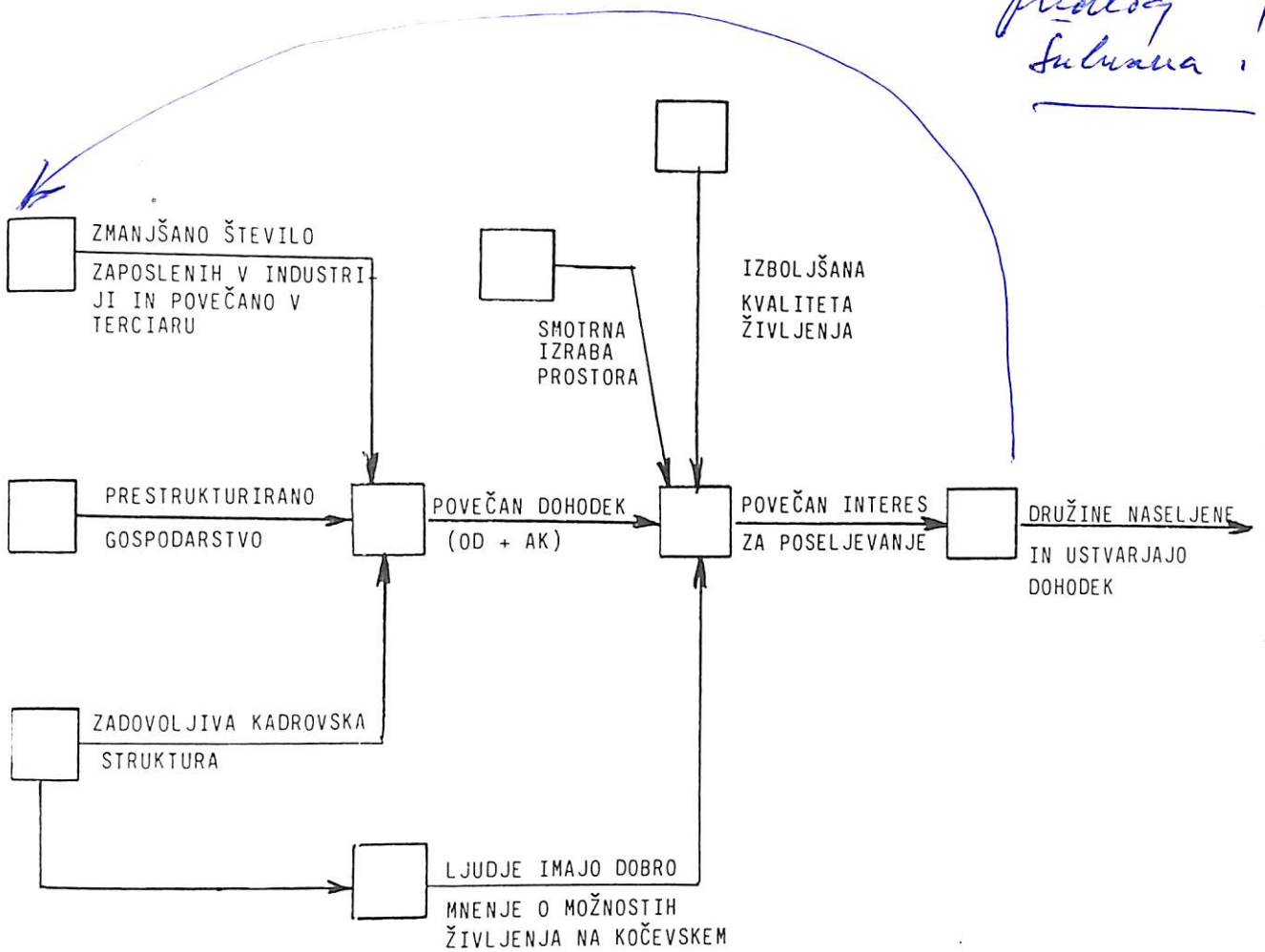

S tako povečanim dohodkom in dodatnimi sredstvi zagotoviti izven mesta Kočevje pogoje za večjo poselitev (najmanj 30 preb./km²)..
 Ukrepi občinske uprave in informiranost prebivalstva naj bi vzpodbudila interes občanov Kočevje in drugih za preselitev nenaseljenih področij občine.

delno gospodarsko spremeniti

MREŽA RAZVOJNIH CILJEV OBČINE KOČEVJE

Priloga!
Službna!

P R I L O G E

1. SEZNAM PROUČEVANIH PANOG IN ORGANIZACIJ V OBČINI KOČEVJE

Zap. št.	P a n o g a	O r g a n i z a c i j e
1	0101 ELEKTROGOSPODARSTVO	010105 ELEKTRO LJUBLJANA - TOZD ELEKTRO KOČEVJE
2	0113 KOVINSKA PREDELOVALNA DEJAVNOST	011390 INKOP - Industrija kovinske opreme Kočevje
3	0115 PROIZVODNJA PROMETNIH SREDSTEV	011522 ITAS - Industrija transportnih sredstev in opreme Kočevje
4	0118 PROIZVODNJA BAZIČNIH KEMIČNIH IZDELKOV	011832 MELAMIN - Kemična tovarna Kočevje
5	0123 PROIZVODNJA KONČNIH LESENIH IZDELKOV	012310 LIK - Lesna industrija Kočevje
6	0126 PROIZVODNJA ZGOTOVLJENIH TEKSTILNIH IZDELKOV	012310 - DSSS 012310 - TOZD TOVARNA POHIŠTVA 012310 - TOZD TOVARNA MASIVNEGA POHIŠTVA 012201 - TOZD ŽAGA 013901 - TOZD JELKA PODPRESKA 090129 - TOZD VZDRŽEVANJE IN OSKRBOVANJE 110309 - TOZD BLAGOVNI PROMET
7	" " " " " "	012622 TOZD VEZENINE - VEZENINE BLEDE, Tovarna čipk, vezenin in konfekcije Bled
8	" " " " " "	012622 TRIKON - Tovarna (pletenin in) konfekcije Kočevje
9	" " " " " "	012623 TEKSTILANA - Tekstilna tovarna Kočevje 012624 OPREMA - Proizvodno podjetje Kočevje 012624 - DSSS 012624 - TOZD SINTEP 050302 - TOZD USLUGA 090140 - TOZD LESNA PREDELAVA

1. SEZNAM PROUČEVANIH PANOG IN ORGANIZACIJ V OBČINI KOČEVJE

Zap. št.	Panoga	Organizacija
10	0134 GRAFIČNA DEJAVNOST	013400 KOČEVSKI TISK - Tiskarna Kočevje
11	0201 KMETIJSKA PROIZVODNJA	020140 MERCATOR - KMETIJSKO GOSPODARSTVO KOČEVJE SOZD GK 020140 - DSSS 020140 - TOZD GOVEDOREJA 020140 - TOZD PRAŠIČEREJA 020202 - TOK KMETIJSKVA 090172 - TOZD MESARIJA
12	0202 KMETIJSKE STORITVE	020202 VETERINARSKA POSTAJA KOČEVJE
13	0300 GOZDARSTVO	030003 GOZDNO GOSPODARSTVO KOČEVJE - SOZD GK 030003 - DSSS 030003 - TOZD GOZDARSTVO JELENOV ŽLEB (Ribnica) 030003 - TOZD GOZDARSTVO LAŠČE (Vič - Rudnik) 030003 - TOK GOZDARSTVA RIBNICA (Ribnica) 030003 - TOZD GOZDARSTVO ROG 030003 - TOZD GOZDARSTVO PUGLED 030303 - TOZD GOZDARSTVO DRAGA 030004 - TOZD GOJITVENO LOVIŠČE MEDVED 060502 - TOZD TRANSPORT, GRADNJE, VZDRŽEVANJE
14	"	030003 SOZD GOZDARSTVO - KMETIJSKVA KOČEVJE - DSSS
15	0501 VISOKA GRADNJA	050100 GRAMIZ - Gradbeno podjetje Kočevje - SOZD GK
16	"	050100 ZIDAR - Splošno gradbeno podjetje Kočevje 050100 - DSSS 050100 - TOZD GRADBENI SEKTOR 060502 - TOZD STROJNI OBRATI

1. SEZNAM PROUČEVANIH PANOG IN ORGANIZACIJ V OBČINI KOČEVJE

Zap. št.	P a n o g a	O r g a n i z a c i j e
17	0502 NIZKA GRADNJA	050201 CESTNO PODJETJE NOVO MESTO - TOZD VZDRŽEVANJE IN VARSTVO CEST KOČEVJE
18	0503 INDUSTRIJSKA IN ZAKLJUČNA DELA V GRADBENIŠTVU	050301 KOVINAR - Podjetje storitvenih obrti Kočevje
19	0605 CESTNI PROMET	060501 INTEGRAL - SAP LJUBLJANA
20	0605 CESTNI PROMET	TOZD STOJNA - avtobusni promet Kočevje
21	0609 PTT STORITVE	060502 AVTO KOČEVJE, Kočevje
22	0701 TRGOVINA NA DROBNO	060900 PODJETJE ZA PTT PROMET LJUBLJANA, TOZD PTT Kočevje
23	0701 TRGOVINA NA DROBNO	070131 TRGOVINSKA DELOVNA ORGANIZACIJA NAMA LJUBLJANA, TOZD VELEBLAGOVNICA KOČEVJE
24	0801 GOSTINSTVO	070132 MERCATOR - ROŽNIK, TOZD TRGOPROMET Kočevje
25	1001 UREJANJE NASELJA IN PROSTORA	080112 GOSTINSKO PODJETJE HOTEL PUGLED Kočevje
26	1003 KOMUNALNE DEJAVNOSTI	100102 KOMUNALA Kočevje
27	1003 KOMUNALNE DEJAVNOSTI	100310 HYDROVOD Kočevje - Ribnica, Kočevje
28	1109 POSLOVNE STORITVE	100399 DO VARNOST, TOZD VAROVANJE PREMOŽENJA Kočevje
29	1109 POSLOVNE STORITVE	110903 RAČUNOVODSKI BIRO KOČEVJE
		110905 MEDOBČINSKI CENTER Kočevje - Ribnica, Kočevje

1. SEZNAM PROUČEVANIH PANOG IN ORGANIZACIJ V OBČINI KOČEVJE

Zap. št.	Panoga	Organizacije
30	1201 IZOBRAŽEVANJE	120111 OSNOVNA ŠOLA "VAS - FARA "
31	1201 "	120111 OSNOVNA ŠOLA "ZBOPA ODPOLANCEV" KOČEVJE
32	1201 "	120112 OSNOVNA ŠOLA "LJUBO ŠERCER" KOČEVJE
33	1201 "	120113 GLASBENA ŠOLA KOČEVJE
34	1201 "	120122 SREDNJA ŠOLA TEHNIČNIH USMERITEV IN DRUŽBOSLOVJA KOČEVJE
35	1203 KULTURA, UMETNOST IN INFORMACIJE	120322 KULTURNI CENTER KOČEVJE
36	1203 "	120331 DELAVSKA UNIVERZA "JOŽE ŠEŠKO", KOČEVJE
37	1301 ZDRAVSTVENO VARSTVO	130120 ZDRAVSTVENI DOM KOČEVJE - Ribnica, Kočevje - DSSS - TOZD ZDRAVSTVENI DOM KOČEVJE - TOZD ZDRAVSTVENI DOM Ribnica (Ribnica)
38	1301 "	130160 LEKARNA KOČEVJE, KOČEVJE
39	1302 DRUŽBENO VARSTVO OTROK IN MLADINE IN SOCIÁLNO VARSTVO	130211 VZGOJNO - VARSTVENA ORGANIZACIJA, KOČEVJE
40	1302 "	130212 DOM ZA UČENCE "DUŠANA REMIHA", KOČEVJE
41	1302 "	130231 DOM STAREŠIH OBČANOV, KOČEVJE
42	1401 ORGANIZ. DRUŽBENOPOLITIČNIH SKUPNOSTI	140140 SLUŽBA DURŽBENEGA KNJIGOVODSTVA, KOČEVJE

2. TABELA O USPEŠNOSTI OBČINE KOČEVJE PRIMERJALNO Z DRUGIMI OBČINAMI V SRS

LETO	DELOVNA USPEŠNOST PRIZVODA (OP) V OBLASTI SRS %	DRUŽBENI PROIZVOD v 000 din	RANG	OP/ PREBIVALCA din	RANG	MARODNI DOHODEK v 000 din	RANG	NO/ PREBIVALCA din	RANG
1975	1,00	750.826	29.	43.288	25.	655.479	29	37.791	27
1976	0,87	853.149	30.	48.679	26.	744.456	30	42.477	28
1977	0,93	1.105.747	27.	62.877	22.	989.138	29	56.246	20
1978	0,93	1.376.950	30.	77.474	19.	1.246.551	30	70.137	16
1979	0,95	1.829.932	31.	101.697	18.	1.659.847	27	92.244	17
1980	0,95	2.387.090	31.	131.260	21.	2.159.091	30	118.723	18
1981	0,91	3.118.732	34.	169.395	24.	2.851.370	34	154.873	22
1982	0,94	4.093.142	34.	220.464	27.	3.657.980	32	197.026	19
1983	0,95	5.783.196	31.	310.674	25.	5.127.319	30	275.440	24
1984	1,01	9.858.000	30.	527.758	17.	8.937.000	31	478.452	17
1985	0,87	16.560.000	33.	879.000	31.	14.893.000	32	791.000	33
1987									

Vir: SKB, občina, statistika

* Statistični podatki po občinah Zavod SRS za statistiko

1) OD 1. 1981 5 občin več (Maribor)

3. DELEŽ POSAMEZNIH PANOG V DRUŽBENEM PROIZVODU (DPO občine KOČEVJE v obdobju 1983-1987)

PANOGA	1983	1984	1985	1986	1987
01 Industrija in rudarstvo	44,8	45,0	43,9	45,4	46,4
02 Kmetijstvo in ribištvo	8,0	6,4	4,5	5,3	2,8
03 Gozdarstvo	6,1	5,8	9,6	8,9	8,8
05 Gradbeništvo	6,1	5,9	6,3	7,3	6,0
*06 Promet in zveze	13,5	12,7	18,2	18,2	20,3
07 Trgovina	12,2	10,4	3,8	4,7	4,8
08 Gostinstvo in turizem	1,5	1,4	1,1	1,0	0,9
09 Obrt in osebne storitve	6,0	11,0	9,0	5,1	5,4
10 Stanov. kom. dejavnost	0,8	0,7	2,1	2,5	2,8
11 Finance in dv.posl.storit.	0,8	0,5	1,2	1,5	1,6
12 Izobraževanje - kultura	-	-	-	-	-
13 Zdravstveno in socialno varstvo	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
S K U P A J	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* od leta 1986 ni vključen privatni sektor

* v 06 je vključen od leta 1985 dalje tudi TOZD Integral, Zidarjev TOZD Strojni obrati, GG-TOZD Transport, Melamin-prevoz

Vir podatkov: Statistični podatki po občinah Zavoda SRS za statistiko (zaleti 1983, 1984).

Za leta 1985, 1986 in 1987 je DP izračunan na osnovi doseženega dohodka + amortizacije.

4. DELEŽ OBČINSKEGA GOSPODARSTVA V GOSPODARSTVU SRS ZA ČAS OD 1980 - 1987

v %

Leto	ZAPOSLENI		DOHODEK		AKUMULACIJA ZMANJŠANA ZA IZGUBO	
	št. zaposl.	delež	dohodek	delež	akumulacija	delež
1980	6653	1,0	2038601	0,9	271282	0,8
1981	6662	1,0	2614415	0,9	273913	0,6
1982	6769	1,0	3221619	0,9	324337	0,7
1983	6753	1,0	4965462	1,0	819160	1,1
1984	6783	1,0	8190000	1,0	1635500	1,1
1985	6808	1,0	10428000	0,8	1042000	0,8
1986	6769	1,0	21104400	0,7	1214600	0,5
1987						

Informacije o poslovnem uspehu OZD s področja gospodarstva občine Kočevje - SDK

Pomembnejši podatki iz zaključnih računov OZD s področja gospodarstva v SRS - SDK - Ljubljana

5. STOPNJE RASTI DRUŽBENEGA PROIZVODA, INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE, IZVOZA, UVOZA TER ZAPOSLENOSTI
V OBČINI KOČEVJE IN V SRS OD LETA 1983 - 1987

V

IV

III

II

I

LETO	DRUŽBENI PROIZVOD		INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA		IZVOZ		UVOZ		ZAPOSLENOSTI	
	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS
1983	0,6	- 0,6	5,0	3,6	- 4,7	4,0	- 22,4	6,0	-	1,0
1984	9,8	3,0	4,2	2,2	33,0	1,0	- 19,0	- 10,0	-	1,0
1985	- 6,3	8,5	8,0	1,1	- 23,0	5,0	- 12,0	8,0	0,2	2,0
1986	- 3,1	6,5	3,9	1,9	- 14,8	1,9	22,7	5,1	- 1,0	2,0
1987					88,9		10,7			

Viri: občina, Zavod SRS za statistiko, občinska skupnost za zaposlovanje, Narodna banka SRS (izvoz, uvoz)

I. Statistični podatki po občinah SRS - Zavod SRS za statistiko

II, III, IV, V: Mesečni statistični pregled SR Slovenije - Družbeni razvoj SR Slovenije - Zavod SRS za statistiko

OPOMBA: Za izračun realnih stopenj rasti DP so uporabljeni kot deflatorji indeksi rasti drobnoprodajnih cen.

6. DOHODEK IN AKUMULACIJA NA ZAPOSLENEGA (v din)

Leto	DOHODEK				AKUMULACIJA			
	Kočevje		SRS		Kočevje		SRS	
		Indeks		Indeks		Indeks		Indeks
1980	311.666	97,6	319.424	97,6	41.989	77,7	54.063	77,7
1981	404.896	95,7	423.215	95,7	47.045	60,7	77.515	60,7
1982	475.937	90,3	526.906	90,3	49.654	60,5	82.128	60,5
1983	755.433	100,7	750.264	100,7	124.625	95,8	130.100	95,8
1984	1.225.223	100,2	1.222.313	100,2	225.497	97,7	230.864	97,7
1985	1.531.727	80,8	1.895.000	80,8	282.021	88,6	318.198	88,6
1986	3.135.000	76,5	4.097.000	76,5	314.900	53,6	587.919	53,6
1987								
Ø 80-87								

Statistični letopis SR Slovenije - Zavod SRS za statistiko
 Informacija o poslovnem uspehu OZD s področja občine Kočevje - SDX

8. PRIMERJAVA REZULTATOV POSLOVANJA POSAMEZNIH PANOG S PROVPREČJEM V SRS

mio din

PODROČJE	CELOTNI PRIHODEK (CP)		DOHODEK DOSEŽENI		ŠTEV. ZAPOSLENIH SLENIH		DOHODEK/ZAPOSLENEGA		STOPNJA AKUMULATIVNE SPOSOBNOSTI /K/POSL.SR.		OSEBNA PORABA (SOP + BPD)		AKUMULACIJA		IZPLIVA	
	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČ.	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS	KOČEVJE	SRS
01 INDUSTRIJA	39.391		9.859		3.323		2.967		4,3		5.781		1.279		380	
	6.135.771		1.543.418		380.080		4.060		5,1		850.567		232.703		63.182	
02 KMETIJSTVO	4.170		849		359		2.365		0,8		753		43		366	
	341.626		66.562		16.155		4.120		3,7		35.868		8.105		2.254	
03 GOZDARSTVO	3.590		1.760		494		3.562		5,9		1.099		124		-	
	90.914		31.776		7.525		4.222		7,3		18.380		3.977		90	
05 GRADBENIŠ.	4.505		1.684		581		2.898		6,7		1.032		145		-	
	737.510		230.697		68.332		3.376		3,8		143.510		22.914		352	
06 PROMET	10.190		3.656		965		3.789		4,6		2.334		259		151	
	584.636		214.947		50.220		4.280		2,2		120.836		14.774		927	
07 TRGOVINA	8.581		1.064		344		3.092		4,6		696		90		-	
	3.782.233		387.978		78.409		4.948		6,5		199.387		83.003		334	
08 GOSTINSTVO	492		234		95		2.465		5,5		155		28		-	
	213.641		69.167		22.145		3.123		5,2		44.483		8.051		1.736	
09 OBRT	5.346		1.132		292		3.875		2,6		589		115		-	
	332.552		103.914		28.064		3.702		8,8		64.036		12.457		379	
10 ST. KOMUN. ALNA DEJ.	1.049		554		201		2.758		1,9		383		31		-	
	134.639		56.733		14.585		3.889		3,7		34.326		6.267		0	
11. FIN. ST.	1.081		313		75		4.166		2,5		177		17		-	
	453.692		163.008		34.764		4.688		5,9		105.932		18.786		660	

8. PRIMERJAVA REZULTATOV POSLOVANJA POSAMEZNIH PANOĀ S PROVPREĀJEM V SRS

mio din

PODROĀJE	CELOTNI PRIHODEK (CP)		DOHODEK DOSEĀENI		ŠTEV. ZAPOSLENIH SLENIH		DOHODEK/ZAPOSLENEGA		STOPNJA AKUMULATIVNE SPOSOBNOSTI AK/POSL.SR.		OSEBNA PORABA (SSP + BPD)		AKUMULACIJA		IZPIS
	KĀĀEVJE	SRS	KĀĀEVJE	SRS	KoĀ. SRS	P.D.	KĀĀEVJE	SRS	KĀĀEVJE	SRS	KĀĀEVJE	SRS	KĀĀEVJE	SRS	
12 GOSPODARSTVO	78.395		21.104		6.729		3.136		3,9		12.999		2.131		917
	12.820.448		2.874.998		701.668		4.097		5,0		1.621.093		412.524		69.924

VIR PODATKOV: Pomembnejši podatki iz ZR OZD s podroĀja gospodarstva v SR Sloveniji za leto 1986, SDK za SR Slovenijo - centrala Ljubljana

Tabela 10 : GIBANJE ŠTEVILA PREBIVALSTVA PO KS V LETIH 1971 - 1987

KS	1971		1981		1987	
	štev. preb.	%	štev. preb.	%	štev. preb.	%
Kočevje - mesto	7.699	45,1	8.727	48,1	9.081	48,1
Kočevje-Rudnik-Šalka vas	1.664	9,7	2.463	13,6	2.657	14,1
Ivan Omerza Livold	1.394	8,2	1.451	8,0	1.579	8,4
Draga	765	4,5	646	3,6	633	3,4
Kočevska Reka	854	5,0	653	3,6	685	3,6
Osilnica	609	3,6	498	2,7	468	2,5
Stara cerkev	1.744	10,2	1.821	10,0	1.921	10,2
Struge	739	4,3	644	3,6	638	3,4
Kostel	1.056	6,2	861	4,7	781	4,1
Poljanska dolina	544	3,2	415	2,3	424	2,2
SKUPAJ	17.068	100,0	18.134	100,0	18.867	100,0

Vir: Statistični letopis
1977, 1984

Register prebivalstva, april 1987

Tabela 11 - GOSTOTA PREBIVALSTVA PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

KS	ŠTEV. PREB.	HA	PREB. /km ²
STRUGE	640	5.204	12.29
STARA CERKEV	1850	11.085	16.68
RUDNIK-ŠALKA VAS	2450	1.010	24.23
KOČEVJE -MESTO	9300	1.848	503.24
DRAGA	650	8.147	7.98
KOČEVSKA REKA	650	17.359	3.74
OSILNICA	500	3.609	13.85
KOSTEL	820	5.600	14.64
IVAN OMERZA	1.450	9.018	16.79
POLJANSKA DOLINA	420	4.610	9.11
S K U P A J	18730	76.590	24.45

Tabela 12 - STAROSTNA STRUKTURA PREBIVALCEV PO KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

v %

KS	do 6 let	7-14 let	15-19 let	20-35 let	36-55 let	56-59 let	60-64 let	64 let	SKUPAJ	N	v %
KOČEVJE MESTO	9,5	13,5	8,0	29,6	26,5	4,1	3,6	5,2	100,0	9.081	48,13
KOČEVJE-RUDNIK-ŠALKA VAS	8,9	12,1	7,1	28,1	25,0	5,6	4,8	8,4	100,0	2.657	14,08
IVAN OMERZA LIVOLD	8,5	13,9	6,6	27,7	25,8	4,2	5,1	8,2	100,0	1.579	8,37
DRAGA	4,9	9,2	5,1	25,3	21,6	7,6	7,0	19,4	100,0	633	3,36
KOČEVSKA REKA	10,2	11,5	6,9	28,9	25,8	4,4	4,7	7,9	100,0	685	3,63
OSILNICA	3,2	7,9	4,9	25,0	27,1	5,6	7,3	19,0	100,0	468	2,48
STARA CERKEV	8,6	13,0	6,9	29,3	24,5	5,5	4,1	8,1	100,0	1.921	10,18
STRUGE	7,4	11,1	7,1	22,6	26,0	6,3	4,4	15,2	100,0	638	3,38
KOSTEL	5,7	7,3	4,2	21,3	16,4	5,5	6,4	26,2	100,0	781	4,14
POLJANSKA DOLINA	4,9	7,8	7,1	18,6	23,1	7,3	7,1	24,1	100,0	424	2,25
S K U P A J	8,6	12,5	7,2	28,1	25,6	4,8	4,4	8,8	100,0	18.867	100,0

Vir: Register prebivalstva, april 1987

Tabela 13 - DELAVCI PO STOPNJI STROKOVNE IZOBRAZBE
V SRS in OBČINI KOČEVJE (1981)

Strokovna izobrazba	%	
	SRS	KOČEVJE
visoka	5,6	2,8
višja	4,6	2,9
srednja	18,9	14,3
nižja	3,7	2,5
VKV	3,3	3,1
KV	29,5	30,6
PKV	16,0	21,9
NKV	18,4	21,9
SKUPAJ	100,0	100,0

Vir: Statistični letopis 1984

Tabela 14 - DELAVCI PO PANOGAH, SPOLU IN STOPNJI STROKOVNE IZOBRAZBE

%

	SKUPAJ	ŽENSKE	STOPNJA STROKOVNE IZOBRAZBE						KV	PKV	NKV	
			visoka	višja	srednja	nižja	VKV					
gospodarstvo	90,5	38,7	1,6	1,9	12,8	3,2	2,8	35,4	21,2	21,1	100,0	
negospodarstvo	9,5	76,4	12,7	21,3	37,3	1,6	1,6	9,7	5,8	10,1	100,0	
industrija in rudarstvo	43,4	49,1	1,3	1,8	11,8	2,8	1,1	28,3	27,3	25,6	100,0	
kmetijstvo in ribištvo	9,1	37,1	3,5	2,9	13,2	-	9,3	43,0	8,6	19,6	100,0	
gozdarstvo	6,1	21,6	5,3	2,4	17,4	0,8	-	16,2	29,1	28,9	100,0	
gradbeništvo	6,9	14,8	0,9	1,4	11,2	6,5	9,6	38,8	15,9	15,7	100,0	
promet in zveze	10,5	13,5	0,7	1,3	8,8	4,9	1,9	61,1	9,7	11,6	100,0	
trgovina	5,2	63,4	-	0,5	13,1	2,9	7,1	61,0	9,3	6,2	100,0	
gostinstvo in turizem	1,3	81,1	-	0,9	4,7	3,8	-	34,9	21,7	34,0	100,0	
obrt in osebne storitve	3,6	15,0	1,0	-	8,0	-	0,7	49,7	12,9	27,6	100,0	
stanovanjsko komunalna dejavnost	2,4	14,3	-	1,5	12,8	12,2	-	10,2	53,6	9,7	100,0	
finance in druge poslovne storitve	1,9	67,5	3,8	8,3	58,0	7,6	-	7,0	5,7	9,6	100,0	
izobraževanje in kultura	3,1	76,8	16,0	36,4	23,2	0,8	-	8,4	4,8	10,4	100,0	
zdrav.in soc.varstvo	3,4	88,2	12,2	10,4	41,9	1,1	0,7	16,7	5,9	11,4	100,0	
družb.org.in skupn.	3,0	62,8	9,9	17,8	46,7	2,9	4,1	3,3	6,6	8,7	100,0	
S K U P A J	100,0	42,3	2,7	3,7	15,1	3,0	2,7	33,0	19,7	20,1	100,0	

Vir: Zavod SR Slovenije za statistiko, 1985

Tabela 15 - OSNOVNOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE GLEDE NA TIP ŠOLE TER ŠTEVILO UČENCEV IN ODDELKOV

KS	pouk se izvaja	198/81			1984/85		
		štev. učencev	%	štev. oddelkov	štev. učencev	%	število oddelkov
Kočevje	1. - 8.	1.360	76,3	46	1.434	76,0	50
Struge	1. - 8.	61	3,4	4	62	3,3	4
Podpreska	1. - 8.	29	1,6	3	31	1,6	3
Livold	1. - 4.	55	3,1	3	52	2,8	3
Željne	1. - 4.	33	1,8	2	44	2,3	2
Kočevska Reka	1. - 4.	29	1,6	2	34	1,8	2
Stara cerkev	1. - 4.	86	4,8	4	100	5,3	4
Vas Fara	1. - 8.	61	3,4	4	60	3,2	4
Øsilnica	1. - 4.	13	0,7	2	15	0,8	2
Ljubo Šercer (posebna šola)	1. - 8.	56	3,1	6	55	2,9	7
S K U P A J		1.783	100,0	77	1.887	100,0	81

Vir: Kočevske novice 23. avg. 1985, Delegatska priloga 7

Tabela 16 - KAPACITETA V ZDRAVSTVENIH POSTAJAH NA
IZVENMESTNEM OBMOČJU

ZDRAVSTVENA POSTAJA	zdravnik	zobozdravnik	višja med. sestra	srednja med. sestra	stalna pripravljenost
Draga	0,2	0,2	-	0,2	Osilnica, Ribnica
Kočevska Reka	0,4	0,4	1	-	Kočevje
Vas	0,6	0,2	1	-	Vas
Osilnica	0,4	0,2	1	-	Vas
Predgrad	0,2	0,2	1	-	Kočevje, Črnomelj
Struge	0,2	0,2	-	1	Kočevje

0,2 = 1 x tedensko

Vir: Občina kočevje - nerazvita območja. Analiza obstoječega stanja ter planske usmeritve za obdobje 1986 - 1990 ter do leta 2000. SO, Komite za družbeni razvoj, nov. 1986

Tabela 17 - KATEGORIZACIJA ZEMLJIŠČ OBČINE KOČEVJE V letu 1983, (v ha)

Kategorija										
KS	Gozd	I	II	III	IV	V	VI	VI	VII	VIII
STRUGE	4187	1	54	191	31	372	132	178	-	57
STARA C.	9025	-	176	262	163	619	573	133	12	151
RUDNIK-ŠARKA VAS	8221	13	101	156	-	743	635	32	98	109
KOČEVJE-MESTO	1165	-	141	79	29	38	87	34	42	231
DRAGA	7008	-	-	145	-	638	208	90	7	49
KOČEVSKA REKA	15948	-	39	112	-	481	654	65	-	59
OSILNICA	3070	-	3	153	-	258	59	-	31	34
KOSTEL	4189	-	132	533	21	444	88	44	74	73
I.OMERZA	5993	20	6	300	8	1299	1148	141	19	83
POLJANSKA DOLINA	3356	-	19	242	-	489	385	53	34	30
76 593	62163	34	670	2065	194	5383	3970	775	320	848
% 100	81	0,04	0,87	2,70	0,25	7,03	5,18	1,01	0,42	1,11

Tabela 18 - SEZNAM KRAJEVNIH SKUPNOSTI S CENTRI V OBČINI KOČEVJE

Krajevna skupnost	Center
Struge	Struge
Stara cerkev	Stara cerkev
Rudnik, Šalka vas	Rudnik, Šalka vas
Kočevje mesto	Kočevje mesto
Draga	Draga
Kočevska reka	Kočevska reka
Osilnica	Osilnica
Kostel	Fara
Ivan Omerza	Livold
Poljanska dolina	Predgrad

Viri in opombe za poglavje ljudje in potrebna infrastruktura

S strani družbe je bil v preteklosti izkazan velik interes za območje Kočevske, o čemer pričajo številne raziskave in študije.

Uporabljeni viri:

1. Kočevske novice 23. avg. 1985, Delegatska priloga 7
2. Register prebivalstva 1987
3. Zavod SRS za statistiko, Ljubljana
4. Skupščina občine Kočevje, Komite za družbeni razvoj
5. Statistični letopis 1977, 1984
6. Mnenja o vzrokih odhajanja strokovnih kadrov iz občine Kočevje (Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela) Novo mesto 1974
7. Občina Kočevje - nerazvita območja. Analiza obstoječega stanja ter planske usmeritve za obdobje 1986 - 1990 ter do leta 2000. SO. Komite za družbeni razvoj, nov. 1986
8. Pogovor s tov. Fetrom šubicem
9. Zmago šmitek. Občina Kočevje, Ljubljana 1981
10. Program razvoja kmetijstva na Kočevskem, KIS, Ljubljana 1986
11. Ana Murn-Kuhar, študija pogojev tiviljenja in dela prebivalstva Suhe Krajine, Novo mesto 1987

L I T E R A T U R A

ZA POGLAVJE PROSTORSKI RAZVOJ

Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja - 20. stoletje - Kočevje
Zmago Šmitek, Ljubljana 1981

Predlog urbanističnega programa za vplivno območje Kočevja
PA - izvleček; oktober 1965

Slovensko-nemška meja na Kočevskem
A. Beg - 1911

Kostel; Ljudje in zemlja ob Kolpi
J. Žagar, 1983

500 let mesta Kočevje; (1471-1971)
Sob Kočevje 1971

Kočevsko; zemljepisni, zgodovinski, in umetnostno kulturni oris
kočevskega okraja
Turistično olepševalno društvo Kočevje, 1956; Bogomir Gerlanc

Zgodovinski časopis: XVII 1963
- Kočevski Nemci med obema vojnama; D. Biber
- Kočevsko v NOB; J. Jarc

Gospodarski koledar 1964:
- Nekateri gospodarski problemi kočevske občine ob pripravah za
izdelavo 7-letnega plana; D. Benčina

Geografski zbornik XXI/81
- Poplavni svet na kočevskem polju; A. Kranjc

Krasoslovni zbornik VI/74
- Nekaj o vodnih razmerah na kočevskem polju; D. Novak

Slovenski koledar 1979
- Izselsjevanje z območij nekdanjih okrajev Črnomelj in Kočevje;
Slovenska matica 1987

Geografski vestnik XXXVIII/1966
- Poljanska dolina ob Kolpi; Jelka Kunaver

Geografija mesta Kočevja
Diplomsko delo pri prof. Meliku, Filozofska fakulteta v Ljubljani;
Dragica Gorjan Borko - 1965

Kočevsko - regionalni oris,
Diplomsko delo na Filozofski fakulteti; Franci Štrus, november 1959

Problemi manj razvitih področij ob slovensko-hrvaški meji na primeru
Zgornje doline Kolpe
Diplomsko delo pri prof. Klemenčiču, Filozofska fakulteta; S. Kovač, 1979

Funkcijska klasifikacija mest; Igor Vrišer
Geografski zbornik XII/71

Kraški svet kočevskega polja in izraba njegovih tal; A. Kranjc
Geografski zbornik XII/72

Nekaj o vodnih razmerah na kočevskem polju; Geološki zavod Ljubljana
Krasoslovni zbornik VI/74

Vodnogospodarski inštitut Ljubljana, Hajdrihova 28 (od Zveze vodnih
skupnosti SRS), št. elaborata C-386
Analiza današnjega stanja, vodne oskrbe v SRS in Kataster izvirov in
objektov za preskrbo s pitno vodo - občina Kočevje;
M. Tomšič, maj 1986

Dolgoročni plan OVS Ljubljana-Sava za občino Kočevje; ing. Milavec,
junij 1984

Srednjeročni družbeni plan občine Kočevje za obdobje 1981-1985;
Prostorski del uskladitev s kmetijsko kategorizacijo
Urbanistični zavod - Projektivni atelje; A. Masterl, oktober 1984

Gozdni prostor; Gozdno gospodarstvo Kočevje
Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri BF - 1980

Dogovor o skupnih temeljnih dolgoročnih planov; Analitični podatki po
občinah ljubljanske regije - Ljubljana 2000
UI SRS, februar 1982

S p l o š n a g r a d i v a

Pomen tipologije naselij za planiranje; P. Mihevc; Geografski vestnik
Ljubljana L II 1980

Idejna zamisel celovitega razvoja manj razvitega ruralnega območja;
A. Barbič, IB, št. 4/85

Kriteriji za odredjivanje kvaliteta življenja; Inštitut za arhitekturo,
urbanistično in prostorno planiranje; Arhitektonska fakulteta v Sarajevu;
I. Sužević - B. Pečanac

Vzpostavljanje družbenoekonomskih pogojev za oživitev gorskega prostora -
Slovenija 2000; V.M. Klemenčič, IB št. 10

Ukrepi za pospeševanje manj razvitih območij; V.Klemenčič, IB št. 10

Geografske značilnosti preobrazbe slovenskega podeželja
Gradivo iz posvetovanja geografov ob 60-letnici Geografskega društva SRS,
november 1982

Pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja v SRS; -A. Briški
Geografski vestnik Ljubljana 1978

Kmečka delovna sila v SRS; L. Gosar, UI SRS
Geografski vestnik XLVI/74

Poselitvena problematika SRS 1. in 2. del; L. Gosar, UI SRS
Ljubljana, avgust 1982